ME T' KÂNDSHME
EPRES PIJORE

— I —

SH' EUSTAKI

O

FAMILIA E MARTIRVE

Tragedí me pês hova

Ne Stypshkroje t' Paperlyemes
SHKODER — 1909

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

SH' EUSTAKI

o

FAMILIA E MARTIRVE

TRAGEDÍ ME PÊS HOVA

kthye shqyp mbas italishtes

prejε

KOL THAÇIT

msues n' Kolegjε t' Shêjtit Sh' Françesk Saverit

SHKODER - Ne Shtypshkrojε t' Zojes Paperlyeme

1909

BKSH

BKSH

Shênjimi i disá shkrojlave t' alfabetit t' rí.

Alfabeti i moçem	Alfabeti i rí
c (caa)	ç
c (canner)	q
gh	g
g	gj
gn	nj
g (gakue)	xh
mm	mb
nn	nd
sc	sh
z (zop)	c
z (zan)	x
ɛ	z
ɛc	zh
ɤ	y
ɬɬ	th
ɬ	dh
ʎ	ll

ë (pá-zâne)

Massi tash per tash n' shtypshroje nuk gjinet **ë** (pá-zâne) kémi vûe ɛ n' kamɛ t' sajɛ.

BKSH

VETËT.

TRAJANI *Perenduer.*
EUSTAKI.
AGAPITI *e*
TEOPISTI *t' birt e ti,*
PRISKU } *Bujarë.*
GJANI }
FAUSTI *Sherbtori i Eustakit.*
Lajmtari i Perendorit.
Nji i pá-njoftun.
Bujarë.
Sogje.
Popull.

BKSH

HOVI I PARɛ

Malet e Vulturinit

DUKA I.

Eustaki veshɛ me petka katundit

(Âsht ndêjɛ permbí nji gúr n' tars t' njatí qi manitet per ndo'j t' dukun. Massi rrì n' heshtim per pak kohɛ, çohet me turr).

EUSTAKI

Romɛ e ngallnim? Oh zâ... oh tingllime shêjte
Shka jé ti i mshehtɛ o zâ?... Kândshem persrí
Fol e kumbò... jo, nuk trathtohem... t' njofta
Shêjt i qielles, o zâ! n' zêmer tutundza
Qe jetike po m' rreh... ah vetɛ ti jé...
Fjalɛ shêjte, po t'adhroj: ktu at herɛ ti m'grishe
Per tânden Fé: ktu mbrrîna. Ti m' diftove
Nji kelshêjt: i mjerimit ish kelshêjti
E kapa, e hurba hurba e kaperdîna,
A ká metɛ mâ fundrrí n' ket tas? Âsht i âmbel

Per Ty me hjekɛ, o Mreti i jetɛs pikllimi.
Rom' e ngallnim ? Po shkâ ? Prɛp per Eustakin
Ngallnesa jânɛ ? E n'Romɛ ? Ah veç nji t' vetun
Dishroj, nji t' vetun, Zot i t' martnizuemve...
Rishtas ktu po t' kushtohem. — Perêndí
Êrdha, psova per Ty ... shka mâ m' rri tjetɛr
Veç se jeten me dhanɛ ?

DUKA II.

Fausti e *Eustaki*

FAUSTI

Zotní, si shkndija
Pse sytɛ ? Shka ndolli ?

EUSTAKI

O Faust i êm kurgjâ

FAUSTI

Kot po e mohon.

EUSTAKI

Nder mênd m' kaluen, e kjava,
Fati e mjerimet.

FAUSTI

Por nuk janɛ, jo, vajit
Ky shikjim e ktò fjalɛ. Shkelxen n' ftyrɛ tânde
Zêmrimi

EUSTAKI

E mirɛ veshtrò. Ngulisɛ kam n' zêmer
Un t' hershem nji kuitim. Koha koptisi
E kam m' e krye

FAUSTI

Shka? Shka?

EUSTAKI

T' shkelxejnɛ prep dielli
E na prejɛ kndej gjith s' bashkut do t' mergohna

FAUSTI

Per kû?

EUSTAKI

Per Romɛ

FAUSTI

Per Romɛ? Ç' po ndij?

EUSTAKI

Po, Fausto!
N' parzem tingîlim m' kumbon i hershem. Paqen
N' Romɛ ké me gjetɛ o ké me gjetun deken.
Mbrrîni qe koha, o Faust. E lypɛ tesh Hyji
Hyji po m' thrret.

FAUSTI

Ah ndalu, ndalu! E zêmren

E Trajanit t' terrtueshme n' drojɛ nuk ké ?
E t' rrebt furíen e anmiqve ? E t' Romsɛ t' pa-evar-
Nder mênd nuk t' bjè sá vrrumulisɛ furija ? (shme
O Perêndí !... Mjeft psove, mjeft. Kunora
E t' fórtve â e jotia.

EUSTAKI

Jo, mâ t' rândɛ lypɛ qiella
Salvim prejɛ mejet.

FAUSTI

Dora e yte prá
Qi 'j ditɛ flakroj çelikun, rrokɛ sot shátin
Me nji copɛ buk, qi veç frytnon prejɛ djerset
Hjek ûnɛ i madhi Eustak. E brohorínat
E gazmêndet e Romsɛ e t' mdhá ndérimet
E djelm e grú, gjithshka ti dore. T' mndershme
Ahte, t' tretun t' pá - drejtɛ e pá mjekime
N' zêmer t' nji babsɛ travaiɛ, n' zêmer t' nji burrit
U zhgrehne pá - pushim veç m' e coptue.
Ti pson e prânɛ, e nuk ké mjeft ? E tjeter
Qiella prejɛ tejet lypɛ ?

EUSTAKI

Sprovɛ t' mrame e t' eger
M' lypɛ qiella, e n' Romɛ. Per atme t' ême e Fé
Detyrɛ e kam. Ah le t' a kén po Roma

O gjakun t' êm, o vleríen t' ême. Fausto!
N' krahnuer fisnike m' rrêh mû zêmra. E krahit
Edhè e hershme fuqija s' âsht e fikun
Prejɛ t' tretunit. Per jetɛ e dekɛ, nuk leva
Un t' prûjta. M' a ndíen zêmra. O i bardhɛ kû Fati
Âsht o nder t' fórta vepera, gjallimin
Do t' bâj, o se do t' mes

FAUSTI

Por n' Romɛ ty deka
T' pret e s' karmohet.

EUSTAKI

E persè burrojat
E Vulturinit t' epra, e persè shêjte
Me shum ahte ket rrpí na muerme e hypme?
Ktu (a s't'bje nder mênd?) me plot virtyte t'bukura
Per bind nji t' dukun t' u dermue prejɛ qiellit
M' thiri kahɛ Féia, kahɛ kunora m' grishi.
Oh balcona t' shêitnueshme! oh ftyrɛ hyjnijet!
Oh zâ qilluer e i dhimshem. Me sá m' ndezet
Sot flakɛ nder kto kujtesa e mjɛra zêmer?
Le t' kryhet po sodaku! T' kaperdîhet
I t' math ngashrimit deri n' fund kelshêjti.
Un per atme t' pá - evarshme nder fushata
Gjakun dikova e t' Bukurit te qiellve
Deri n' mâ t' mrâmen cirkɛ s' kam per t' ja falun?

Ah Zot! kshtù, e din, flakrote e tând sherbtcrit
Luta, por jo e tí vetun. Oh kujtime
T'idhta e t'egrueme! Fati e dy fmí t'dashtun
T'lidhun nji ditɛ me nji dashtní te vetme
Kjene me mue. Flakroj nji i vetun kushti
Prejɛ zêmrave e per ditɛ nji e vetme ish luta.
Ahi! Po pse m'i grabitne?

FAUSTI

Lêne ankimim
Zotní. Mizore t'zêmers s'ate varrén
Pse don m'e pezmetue? S'pate mjeft dhima?

EUSTAKI

Por pushtedin natyra e ká. Vetɛ Fɛja
E shuguroj, Permbí vorrezɛ t'nji mikut
Vaitoj Zot - Nieri. Oh birt e mî! o Teopista
E ndoshta mâ nuk t'shof? Sá do pak jeten
Per Krishtin bashkɛ m'e lânɛ? Ah larg ç'farɛ toket
Ç'farɛ rrênoriet t'shkretnueme more? Hekurin
E mizorve t'terbuem, a thue virtyti
T'a priti e pá - fajnija? A thue per Krishtin
Qindruet n'besɛ t'lidhme t'dêjɛ per Tê e per mue?
A ndoshta (ehu shllime t'mndérshme) prejɛ ngashri-
Shkelɛ e trusɛ e prejɛ ahtit, o nen hekur (mit
Qi t'rrebtɛ j'u dha salvim; oh Zot, duelt beset?
Oh dyshim plot me tmérɛ!

FAUSTI.

Zotní, papsoiu.
Fén e t' dashtunve tú, zêmren çelikut
Mieft mirɛ i njef. N' roiɛ t'drejtit i ká Hyji,
Ti n' qiellɛ tesh i soditɛ, e permbí dhé
Fat e djelm me perqafɛ persrí ti kishe.
Jetò per tâ e kí shpresɛ.

EUSTAKI

Zot i pushtueshem!
Vrrênimet tua tu' i adhrue t' i pshteta.
Ah mjeft. Kjo valɛ, le t'mêjnɛ e ankimesh t'kota,
N' agullim due m'u nisɛ. Kam dá. Me m'ndiekun
A don ti, o Faust.

FAUSTI

Nji bé qi s' lot e s' thehet
Eustak me ty m'ka lidhɛ. Me t' lânɛ un ty?
Ah kurr nuk ká per t'kênɛ! Me ty lumnova
Kiava me ty, me ty me dekɛ jam gati!

EUSTAKI

Oh Zêmermadhi Faust! Shperblim ty i Nalti
Per dhima t' dhashtɛ e kunoroftɛ fén tânde.
Tash tu ajo hepe, qi ti njef, terhiqu
Aty prit.

DUKA III.

Eustaki vetun

Per punɛ t' epra qiella m'grishi
T'kryhet! Kjo e gzueshme âsht ora. Tjera n'zêmɛ
Tutundza janɛ tuj m'rrahɛ per kohɛ lumnijet
Qi do t' vinɛ e galdimit. Un po vetem
Per ngallnim! ... Perendí, dishroj nji t' vetun,
Por un vetun pá grue? pá voca t' mí? ...

DUKA IV.

Agapiti e *Teopisti n' fund t' shenɛs Eustaki*

AGAPITI

(me Teopistin per doret)

Avitu, o vllá; pushim gjymtyrtɛ e lodhme
Kan me gjetɛ te ky gúr

TEOPISTI

Prejɛ ftyret djersa
Shif si m' rigon

AGAPITI

Por tek e mrâmia mâjen
E ksajɛ rrpí m'e perkitɛ mbrrîme kaq t'mundshme.
A t' ve syni atje larg n' at hepe t' metun?
Ndoshta ... n' at hepe ... baba

EUSTAKI

(me habí)

Shk'â ky zâ? . .

Oh Zot! . . .

AGAPITI

Ktû dikush kênka. Atí t'i siellna.
I perjashtun . . . . .

EUSTAKI (me shertim t'madh)

Kush jeni? kê kerkoni ;

TEOPISTI

Baben

EUSTAKI

Baben ? Kush jeni ?

AGAPITI

N' pikɛ t' mjerimit
Dy vllazen .

EUSTAKI (me shertim mâ t' math)

E t' perjashtun ?

AGAPITI

Po.

EUSTAKI

Prejɛ Romet ?

BKSH

AGÀPITI

Prejɛ Romet, por mjerisht aj n' Rome nuk gjindet.
Mixort e tretne e na m' e gjetɛ u dhame
Jetima me babɛ gjáll. Eustak aj çuhet.

EUSTAKI (tui marrɛ ngrykɛ t' birt)

Oh birt e mí ! . . .

AGAPITI e TEOPISTI

Oh babɛ ! . . .

EUSTAKI

Si ? ngrykɛ m' ju marrun !
O fmí qi per sá vjet dnesa e lotova ! . .

TEOPISTI

O babɛ i âmbel !

AGAPITI

Babɛ i dashtun ! Jena
Nder krahɛ tú pernjimênd ? Oh gzim !

EUSTAKI

Teopisto !
O Agapit ! O e lume kohɛ harejet !
T' falem, o Perendí ! . . . Por vetun, vetun
Ju ktû ? . . . Po nânen e kû lânɛ e keni ?
E kû âsht Teopista e ême ?

AGAPITI

N' qiell!

TEOPISTI (kján)

EUSTAKI

Shka ndjeva?
Ma gjallε nuk âsht? O fat! o shoqe e dashtun!

AGAPITI

Prite lodjen, o babε. Aj shpírt i gzueshem
Nuk â i dêjε per vajtim, por per lakmí.
Per Krishtin, babε, ajó kso jetet doli.

EUSTAKI

Oh gazmênd! oh haré! Jam fati prá
I nji martires un? Ju t' birt e martires?
O Teopista, e martrizuemja e Hyjit!
Sá po m'ngufon dashtnija! Sa t'shkelxyeshme
Me t'naltε lumni jam tuj t'soditε.... Fatlume!
Ah! ne megoft per nê e luftimit dita,
O shoqe e dashtún, n'zêmer t' fmíve e t' fatit
Kálle zêmrimin!.... Fol, o bír, luftimin
Tregoma fjalε per fjalε. Si shpirti i doli
E kû, asajε grue fisnike?...

AGAPITI

O babε e tmérshme
T' bín nder mênd ajo ditε, terhjekε larg tejet

Kúr kjemε t' barbarve grabitçarε prejε duerve.

EUSTAKI

Ehu! teper, po, e kujtoj, e m'egercote
I rrebt perherε noeri... E mirε shka ndolli?

AGAPITI

Massi duerme shperesen, krejt molisun
Prejε ngashrimit t'permndershem, n'gjí t'errsueme
T'nji hepes t'trêmshme kjeme shtî. Ç'farε zyresh,
Zyre gjakut, o babε, e tinzeshime
T' perdhunueshme turpnisht sodak u trueshin
Hyjit t' pá-njoftun... Mndér é fórt n'a kapi,
E me duer qi ferglojshin syt i mblueme
Prejε lotve zbrû. T' therores t' zezε perpara
Qe zharg n'a ngrehin.. «Jo, vikati nâna,
«*T' krishtênε na jemi*» e me dy duer Teopistin
N' krahnuer t' vet e shterngoj.

TEOPISTI

(*Tui vikatε prejε dhimet*) Oh nânε e dashtun!

AGAPITI

E me knaqs nânet, si vetim shikjimin
Holl permí mue zêmrimit e dashtnijet.
«*Per Krisht, o bír, po desim*» vrriti. E shpata
Kryet n'tokε j'a qiti. Ahi! tui shternguemun t'birin

Rá. Me gjak nânet, un sterpikɛ e kapa
Me t' fshâme nder krahɛ t' mí. Sá fort t' u dridhun
O vllá m' u rrase, e m' a shterngove fytin.

TEOPISTI (kján)

EUSTAKI

Oh punɛ t'permndérshme! Oh grue njimênd kresh-
(nike!

AGAPITI

Persè atherɛ na nuk diqme? Oh po; vetɛ morden
E thira, e atyne gnjyesave e gezata
Aq t' zezɛ furín: por kot. Per tjera fate
E dhimshme qiella na vrenoj, pse dote
Me na lumnue nji tjeter herɛ. E madhe
Na mergoj mrekullí prejɛ duerve t' tyne
E n' t' ikun na mburoj: kjè i t' Naltit Êjlli
Na ngallmuesa pá-rojɛ, na pá shperesa,
Mrekullijet n' ket vis, tu kjo shêjtnore
Per luta t' ona e moçme, rrugen muerme
Veç m' u lutɛ me u gashnue: kur nalt qe zâni
N' vesh, tuj kumbue, n' a mbrrîni, nder kto suka
Romak i tretun se rrì mshehtɛ. Guximi
N' zêmer n' a u njáll e shpresa. I nânes shpirti
Prejɛ qiellit ktyne fmíve i qeshi t' vorfen
E n' parzem t' ând i prîni.
(Xjerrɛ prejɛ parzmit nji rubɛ t'lyeme me gjak)

O babɛ, sodite;
Gjaku, prejɛ t' cillit kjò pelhurɛ â e kuqe,
I nâns â gjaku.

EUSTAKI (E merr e me shum mâllɛ e puthɛ)

O t' metun plot shêjtní?
O gjak i t' martrizuemes, qe, do t' puthi....
Per tye i dêjɛ kjosha.

DUKA V.

Fausti, qi hîn me turr, Eustaki Agapiti

FAUSTI

Zot!... kê jam tui pá?...

EUSTAKI

Eja, pjestár, o Faust, i ktí galdimit!

FAUSTI

Pernjimênd?... S' po trathtohem?...

AGAPITI

Faust i dashtun!
Eja n' ket zêmren t' ême.

TEOPISTI

Eja t' perqafi
O babɛ i dytɛ!

FAUSTI

O voc i êm, o foshnje,
Qi n'gjí sá herɛ t'shterngova, e nder kto t'bárta
Duer, Agapit, o djalɛ fisnik. Hareja
Qe sot m' ngufon ktû tuj ju pá. Lumní
Jeni per prindin t'uej, gazmêndi jeni,

EUSTAKI

Po, o Faust, i lum sot jam. Me shum haré
Un fmít n' krahnuer shterngova. Por pse fati
I nji martirɛs un, mâ i lum.

FAUSTI

Shka ndjeva ?

EUSTAKI

Vetun per Krishtin jeten la Teopista.

FAUSTI

O zêmermadhe ! t' ré fuqín pra ngrofe
N' ato qi metne, e s' naltit e pershpirtshme
Kujtoj n' ket rezik t' rí

EUSTAKI

Shka t' duel prej ɛgojet ?

FAUSTI

M' e mshefɛ shka víen ? E rând kah ti fíll ngaja

M' prûni. Per reth me sugurim duel fjala
Luftár se mbrrîni tesh nji grimε preje Romet
Ktu nder kto suka. Thonε se preje Trajanit
Lajmtár dergohej me kerkue ...

EUSTAKI

Kê ?

FAUSTI

Eustakin

EUSTAKI

(Rrì n'mêndim pakgjâ, mandej thotε me trimní)
T' qaset. Nuk drue... Ktu e pres... E mizorija
S'i prâni e ngîeshme edhè? Nder kto zabela
Gjithnji prep po m'salvon? Ah t' vînε e t'njofin
Si i Krishtêni hjek keq e si lypε deken.
Un frigε nuk kam.

TEOPISTI (Tuj u trêmε)

O babε.

EUSTAKI

Perpara fronit
M' e gershitε nuk u tuta; t' lejn prep dielli,
Un dá kam per m'u nisε. Por ju fmí t'dashtun!

AGAPITI

Qe fluturim nji ushtár kah na t'u qasun!

FAUSTI

Aj vetɛ!..

TEOPISTI

(*I rraset t' et si i ngurruem*) O babɛ!

DUKA VI.

Lajmtari, Eustaki, Fausti, Agapiti, Teopisti

LAJMTARI

T' perjashtun, paq ju fali.

EUSTAKI

Shka po dishron, o mik?

LAIMTARI

Lajmtar prejɛ Mretit
Jam un; nji t' tretun po kerkoj qi i dashtun
Prenkut i kjè: ne Romɛ fort i pushtueshem!
Çuhet Eustak...

EUSTAKI

Ti e shef: Jam vetɛ Eustaki

LAJMTARI

Ti? i pushtueshmi? i fuqieshmi? i madhi Eustakjo?

EUSTAKI

Po vetɛ. Prej mejet, shka dishron Trajani?
T'a dín se t'prûjtɛ nuk m'kan permyzɛ ngashrimet.

LAJMTARI

Eustak, prore i permêndun! Perendori
Per nget po t'grishɛ t'selís e nder nderime
T'hershme; edhe paqen po t'a falɛ me bé.

EUSTAKI

Mos luej, mjerimet tuj perqeshɛ t'nji t'shkretit?

LAJMTARI (i nep nji leter)

Merre e kendoje!

EUSTAKI

(Çilɛ letren e kndon) « Eustakit t'vlert Trajani
« Paq t'amshueme e miksí. Prîsɛ t'parɛ mbí çeta
« Po t'zgɛjelli t'ushtrís ême. I rrebt çeliku
« E mêndja e yte sot do t'vijnɛ, mretnija
« N'rrezik massi ferglon. T'barbarve shpatat
« I kercnohen t'furieshme. E per dorɛ t'ande
« Roma e Trajani do t'a kén ngallnesen.
« Ktheju, lufto e dobit. »
(Rrí nji grimɛ tuj mêndue) Hyji e don, Hyji?
Le t'prâjnɛ tesh mâ vanesa. Â e prenkut nojma
Shêjte per mue. Nuk do t'lingojnɛ Eustaki

M' nji papuní ka t' prûjtɛ, Prênkun e Romen
Kúr rreziku i çarkon. Oh bir, le t' vetena,
Zâni i Hyjit âsht ky; *Romɛ e ngallnesa!* . .

Valle

Qe t' u qasɛ po shof anmikun
Me furí, me shum kercnìm,
Çou fatos e rrok çelikun
Nga n' fushatɛ qi t' ep ndérim.
Jo mâ larg prujtnisht i tretun
Plot me dhunɛ e me pikllim,
Ec, fatos i pá-permletun
Kthe n' fushatɛ qi t' ep ndérim.
Qet e fâsh sot rá potéra
Heshtɛ me resa ç' do terbim,
Çou fatos e n' kál si éra
Nga n' fushatɛ qi t' ep ndérim.
Prîsɛ ty Roma po t' thotɛ, eja,
E m' ty pshtetet se jé trim:
Çou fatos, shpejtó si rrfêja
Nga n' fushatɛ qi t' ep nderîm.

HOVI I DYTɛ

Selija e Trajanit n' Romɛ

DUKA I.

Trajani, Prisku, Gjani e tjerɛ Bujarɛ mledhun n' kungare

TRAJANI

E madhe ngâia, qi ktu u mlodh, o ndima
E Fronit t' êm besnike tash le t' zblohet
Prisk, râugen tânde kryeje, shkurt e çiltas
Fol.

PRISKU

Trajan plot hyjní, baba t' madhnueshem!
Per zirahiqɛ un prues fort ma t' galdueshme
Me kênɛ dishrova, por kjo buzɛ per gnjime
S' â mbsue jo, kurr; un t' êmen atme e prênkun
Kurr m' e mashtrue nuk kam, e sot rreziqet
N' heshtim me i lanɛ, â gnjésɛ o me i tinzue
Per n' kjoftɛ se n' papuní lngojnɛ prep aradhet

A se e pushtueshme s' don me rroke sot Roma
Rishtas çelikun, rând po shof se várun
Permbí mretní nji mjerim â. Preje Lindjet
T' shkâjueme e Partve ushtrínat tuba tuba,
Madhshtore turren plot furí. Preje zgiellet
Aq fort qi i tuti shlirue jâne. T' Eufratit
T'math rriben préne: T' Romse fuqíen e tmérshme
Krejnare qêjnisin: t'mretnís shêjte n'parzem
Suvale betajet, kerdín prûen e deken
Guxojne githshka, kerkênd nuk drone. Kan prîsa
T' vjefshem, luftare t' permêndun, arme, furí.
Fatmrame vanimi â prá. Trajan i vlershem!
T' Romakes shqype zhdrivilloe flutrimin
Qit kushtrim nder fatosa e t' egjer Partat
Shtroj vrêp e lidhi. T' pá-vanueme luften
Ju paravê

TRAJANI

T' veshtrojme por víen kunihin
E Gjanit.

GJANI

T' mretnís on kshilloj, anmikun
N' lufte edhè vete m' e fike; Nojma e Trajanit
Me i davarit mjefton. Qe e Daçit çeta
Kah véri e mujtun u rropos per dhé
Nen fuqí t' ânde. Sot barbart kah lindja

Njaj fat po i pret. Ah kundershtár kush mundet
Fuqíes ate me i dalɛ ? Fol, ké ngallnye.

TRAJANI

Luften prá due, t' perghakshme luften

BUJARIJA

Luften !

GJANI

Por t' Armenit nder mate e nder t' Eufratit
Brigje per dam s' betojnɛ, jo, kundra tejet
Anmiqt mâ t' egercuem, o Mret madhnijet!
Çipat e ksajɛ mretní, kjo Romɛ e yte
Kjò qelí ndoshta perzimtarɛ permbrênda
Ká kundra tejet qi trillojnɛ...

TRAJANI

Shka fole
O Gjan ?

GJANI

T' mizojnɛ derɛ n'dekɛ, e vetɛ idhnimit
T'drejtɛ t'ând mos me i sheshtuɛ ? Gjygjɛ t'rrebtɛ
O Mret. (po lypi

TRAJANI

Kush jânɛ kto t' mrapshtɛ ?

GJANI

T' krishtêntɛ e zí.

TRAJANI

Po mní jetike n' zêmer e e pervnérshme
Kundra tyne m' pervlon. N' e mram por kupa
Â plot e do t' dikohet.

GJANI

Koha koptisi
Truse sheligen qi t' melkson ne parzem
Lartmirsija qi ké. Por n' kjofts mbas tashit
S' e gjygjit t' ând e pá-vepruese â shpata,
N'kjofts n'e mram se i têrrtuêm me gjak t'Krish-
Prevs me rigue nuk bân e njì me pluhun (tênit
Êmnin me j'a tymtue t' lidhem me bé
Paq as qetim nuk ká per t'gzue mretnija.

TRAJANI

E mirs mírsín le t' ma pushtojns terrtimi.
T' hovet e mdnérshme t' Romes e t' Trajanit
Mnija permbí mizors

PRISKU

O Mret m' ep lêjen
Ligjirates, fort t'shkurts nji fials lirimit
T' i' a shtoj.

TRAJANI

Po, fol.

PRÍSKU

Per kto maraze tua
T' dêiɛ ato tham nuk jânɛ. Duert t' pá-peqatme
Mos mêndò me i permletɛ n' gjak t' gjytetnorit.
Me avana qi po ushqen Roma t' kobitun
I drejtɛ, i butɛ mos t' bashkrenojnɛ Trajani.

GJANI

Oh kshille t'rrêjshme. Ah ti do t'shifsh athere
Butsimi i yt shka víen, kúr prejɛ têrrinet
Do t'bridhet neper fushɛ e Naxarenit
Çeta e dhunueshme. Athere e gjakut edjen
Ké, per t' soditun qi e shkrumon, ahmarrje
T'mnershmeqi n'parzem paten mrrudhɛ; kryɛqitje
Plot me tmér e kerdí! Me t' zhgulun faret
Me t'zhbî rropaten t'mjertɛ, t'pá argtuemen mní
E luftɛ t'pá-dáme tuj betuɛ. Ti ndéren
N' harresɛ m' e qitɛ e Zotave tash munde ?
Ahmarrjen nuk j' a dron ? T' shkreta theroret
Janɛ, e zyret qestisɛ. Madhnija e Zotave
T'ksajɛ Romɛ perqeshɛ. E me shpresueshka duhet?
Prejɛ kuiɛ me u tutɛ nuk kemi ?

TRAJANI

Mjeft, kam dá
Teper vanova; por pse vonɛ mâ e tmérshme

Mnija e ême t'i vrasin. T' vshtirshme deken
Deken t'Krishtênve.

BUJARTË posë PRISKUT

Deken!

TRAJANI

Porsè Zotat
T'idhnuem, mâ parë, me gjak t' krishtênë t' argto-
Kundra Partit mandej t' flutrojnë fatosat (hen;
Me zêmrim e me forcë.

GJANI

Po kush aradhet
O Mret n'ngallnesë po i nisë? N' armë i vaditun
Per ket veper e i fórt prîsi do t' zgillet

TRAJANI

Urtisht kuvênde, o Gjan; i vlérshem prîsi
Por nuk mungon qi per ngallnime â mbsue:
Ndoshta n' ket ditë do t' ju tregohet t' githve
Kê zgodha. E tash ne t' vén qelí sejcili
T' kthehet, perhere nojmes ême gati.
Veç Prisku t' ndalet.

DUKA II.

Trajani e Prisku

TRAJANI

Nder besnikɛ mâ i lidhun
N' qindrɛsɛ un ty githsejt zêmren t' a çili
E per kshille t' mretnís pjestarɛ un t' thirra
Sá herɛ

PRISKU

O Mret! Sá n' parzem m' ngrofɛ dashtní
Per tyɛ, mjeft mirɛ ti e din.

TRAJANI

Me kênɛ se t' lâ,
O Prisk m' tregó, me kênɛ se t' lâ nji nieri
Me zgiedhun mêndatak e krah fuqieshem
Urdís me' j prî per luftɛ; me kênɛ se kshillet
E mija ty t' perkasin, fol pá droje,
Me zgiêdnɛ m' kê synin ngulɛ?

PRISKU

O Prênk shka fole?
Don me m' miklue, ja me m' qestiɛ do ndoshta?
N' zêmer, ti e din, se tuj m' zgjumue jetiket
Jé tash kujtesa! Oh perênduer, fatosin

Me zgiedhë mâ t'nâltë un kishe; por njiat êmen
Â trushkim m'e shqyptue per nget ktí fronit.
Vonë mandej âsht!....

TRAJANI

O Prisk veshtrue perhere
N'shpirtë t'êm kish t' kishe ligjiraten tânde!...
Nâmë per mue kish per t'kênë, e i pá-permletun
Êmni i Trajanit. Porse nalt pruteken
T' pá-drejtë e çova me nderue t'praksuemin,
E t'pá-faj mbí fatosa e laçë mizore.
Zêmra prejësè gjthnji, po ndîj se m'brehet.
M' sodit, o Prisk; per dhé tuj ngulë shikjimin
Plot me kóre vajtoj. Me m'zhye edhè tjeter
Trushkim mos t'ishte, veç furija shtâset,
Prejé se i trathtuem e i gnjyem, vetë mnís mizore
E shpirtëzezë nji t' perndritshem flí j'a trova
Oh! n'parzem vênd me zânë kurr paqa s'kishte
Per kê flas a kuitohe?

PRISKU

Ah teper!.....

TRAJANI

Thueje
Pá nedytë.

PRISKU

Oh Mret !

TRAJANI

Po, per Eustakin ſola;
Per Eustakin nji ditɛ aq fort qi deshta
Aj nder kshílle mâ i parɛ, me t' çmueshme plaçka
E t' anmiqve me shpata ket stolisi
Kaq t'bardhɛ gjytet. Kje i dashtun n'Romɛ. Adhrue
Prejɛ çetave t' ushtríes. Tretun i vlerti
Kje, por pá rrug: Un kjeçɛ qi fúris ême
E t' prûjtes bigoní sodak j' a fala
Pá pikɛ gabimit; e preje s' largut tretun
Ah sá herɛ do t' kén váre tujɛ vrumulisun
T' terrtuem noerin permbí Romɛ. T' pallasit
Permbí t' zezat qelí. Sá t' Romɛs Mizorin
E nêmɛ do t' kén e redigue; mbí krye
Prejɛ Jovit sá shkreptojnɛ rrféna tui thirrun

PRISKU

Po, per tê, Perenduer, per tê lotova.
E kaq kam n' parzem te pergjakshme varren
Qi m' pezmeton edhè. Por, ehu! se dhima
Dispjek per mue sot âsht: per ty pikllimi
I pá-shperblyem, o Mret: Na t' vrâshtɛ kujtesen.
T' a dvojmɛ mâ mirɛ.

TRAJANI

Por dhima, o Prisk, ah teper
Â dhima tui t' perkulɛ. Shpresò.

PRISKU

Qetimin
Falia psimit, Trajan; ktí shpirtɛ kurseja
T' coptuem n' nji t' rí mashtrim

TRAJANI

Por sá dashtní
O Prisk, per tê t' ngufon, aq t'jén gazmèndi.
T' pá-njoftmin strokull j' a diktova, e nisa
M' e grishɛ lajmtár.

PRISKU

Njimênd ? Oh mik i dashtun,
Edhè 'j herɛ po t' perqafi ?

TRAJANI

Per punɛ t' epra
E thirra atjè n' Eufrat . . . .

PRISKU

Vetun Eustaki
Per ket nevojɛ mjefton, o Prênk, kaq t' madhe,
Pshton perendimi, e Romɛs opet fuqija

E naltɛ me t' ré lumní ndritɛ per Eustakin.
T' vrumulisin plot resɛ mizore zêmrat
E anmiqve t' tí t' poshtruem.

TRAJANI

Prûjtníen e tyne
E njiofta e n' goie nuk kan por gethletime.
Trillime tjera me gatitɛ kan ndoshta
Njiat fatos me rrênue; shkreptina e ême
Me ta por din me i fikɛ

PRISKU

Oh shpirtɛ madhnijet!
O kujtesɛ e dashtní veç t' dêjɛ per tye
Sá Roma do t' galdojnɛ! Fórcɛ e fuqí
Martishte e ré do t' i zêmrojnɛ aradhet!
Sá do t' nâltohen t' âmbla brohorína
Prejɛ kodrave nderìm me i dhânɛ Trajanit
Trajanit perenduer kreshnik e t' vlérshem
Por ....

TRAJANI

Me thanɛ shka dishrove?

PRISKU

Mret m' ndîj, deken
Ti rrebtɛ gerthite tesh nji grimɛ e ndoshta
I fórtɛ urdhnimi qi u vrenue prejɛ tejet....

TRAJANI

Prisk, ti t' Krishtênve me i dalɛ Zot rropate?

PRISKU

Gjâ nuk m' duhen t' Krishtêntɛ; per zêmer ndéren
Veç t'prênkut kam. E njiatí gjakut cirkat
Tesh i mledh historija, e shî e pá-thyeme
T' drejtit Trajan ká per t' j' a tfaqɛ. I zí
1 prûjtɛ aj gjak âsht po, por gjak t' e mrâmia.

TRAJANI

Mjeft. Permbí ndérɛ e çmoj qi m'ndritɛ, un ndéren
E Zotave t' shêitnuem. T' terbuemen mní
Me qetue sot n' a duhet. Mâ perdlimin
Ruju per t' zez se e lypɛ e t' mrapshtɛ. Vet deken
Ktu rrebtɛ shqyptova e deka kjoftɛ. Per kundra
E t' zotave e t' ksajɛ Romɛ çetes mizore
Forçen kurgjâ s' m' a then. Prisk, vênma veshin:
Per n'kjoftɛ nder sharte t'réja e t'perdhunueshme
Se mikun rob diktoi, a fmít e mí
A fatin t'êm; ah nuk do t' smrapet béja
Po e pá-lkunshme do t'jénɛ. Larg ktí krahnorit
Me dvue njat kishe, qi me plot dishire
Pres, vetɛ Eustakin i krishtên ne zblohet.

DUKA III.

Lajmtari, Trajani e *Prisku*

LAJMTARI

I hyinueshmi Trajan!

TRAJANI

E mirɛ shka prune?

LAJMTARI

Ktu mbrrîni Eustaki t'birt e tí e sherbtori,
Nojmen aj tande pret.

PRISKU

Oh gzim!...

TRAJANI

Prá ktheju!
Tregoj se perendori, jo, por miku
Ktu e pret (*Lajmtari niset.*)
Ti m'ep erqafɛ, ngushllim mâ i pari
Me i dhanɛ, Prisk, nisu. Un ktu m'e pritɛ po rrî

PRISKU

Oh kohɛ plot amelcim! Qe! Fluturova!

DUKA IV.

TRAJANI vetun.

Tuj fshâ ket t'imtɛ shertova ngazullimit,
E m'e drashtɛ tash po m'duket!... Po, permrê-
Zêmret i mshehtɛ nji vrumullim m' zateti (nďa
E tuj ferglue dishka m' trishton. Por shpirti
Krejnár â ndoshta, m' u pervûe qi s' ulet
E «m'fal» me thanɛ ? Ah me ngermue shikjimin
M' duhet perpara tí .... trushkyɛs m'u thirrun
Idhnimin me shkajkue... me i thanɛ... Shka fola?
I math i Romes perenduer Trajani
Kaq fort m'u prûjtɛ?...Kshtû prá me bâ sot m'duhet.
Prûjtní trushkimi â veç. E gjygjit veper
E lumnueshme kjo del. E mirɛ le t' kryhet....
Por qe, po qaset ...

DUKA V.

Eustaki e *Trajani*

EUSTAKI

(*me burrni t' mallnueshme*) Prênk !

TRAJANI

Eustak !

EUSTAKI

M' kje nojma
Shêjte e yte, Trajan; m' ty besen pshteta
E i thirrun erdha . . .

TRAJANI

Eustak, perherɛ i dashtun!
Eja . . . pse po ngurron, n' kto krahɛ. Soditi,
Kah ti un i shtrîna.

EUSTAKI

(*Tuj e marrɛ ngryke*) Mret! zêmer fisnike!

TRAJANI

O e lume kohɛ! Me tretɛ t' kaluemen kóre
I vjefshem pergjthherɛ ky kjoftɛ t' perpjekun?

EUSTAKI

Shka fole o Perenduer?.... Nuk t' vê pikɛ fajit
Per mjerime qi pace. S' m' argton gazmêndi
Per t' perfolmet ndérime, e s' i dishrova.
T' tânden dashtní veç me dobitɛ, qi deshta
Mbí t' mira per githmonɛ

TRAJANI

Turpnisht sprovova
Dashtnín qi pate, Eustak

EUSTAKI

Mret lê, po t' lutem !..
Zêmren t' a njofta. M' u terrtue ti mujte
Pá maraz, kundra mejet. Nder ngashrime
I naltɛ per mue kje ky nghushllim e i epɛr,
Lodja s' m' pikoj psè brohoríenat dora
T' nalta nderimet, t' pá kufî gazmêndet.
Prûjtnisht i tretun, i salvuem e brue
Veç vedin n' pápuní tui pá, fort kjava,
Larg atmes ême, larg prejɛ perendorit.

TRAJANI

Sot kuqɛ i Romes perendori ballin
Qe para tejet po e ngermon per dhé:
E t' madhe kóre kto nisí kaq t' bukura
Permbí ftyrɛ i perftojnɛ. N' e mbram por faji
Shperblim sot ká. Má larg i fortɛ Eustaki
S' gjindet i tretun. Me kelthimta Roma
Per prîsɛ má t' parɛ mbí aradhe t'a sodisin.
Ah prejɛ poshtrimit, çou Eustak e njitu
Fort ma i lumnueshem. E shpirtɛzez le t'grîhen
T'prûjtit mizorɛ per rrêth. Njofta tash má
Kush m'don e kush m'smilatɛ.

EUSTAKI

Por nalt un ballin
N'praní t'ânde, o Trajan, e mbâ i madhnueshem

Persè i pá-faj. Per n'kjè ndó'j herɛ prejɛ gojet
S' e lshueme fjala rrshiti, guxim s'ishte;
Ishte dashtnija qi shperthen e kândshme
Prejɛ kujɛ nuk din me gethletue. Ksctû Eustaki
Âsht e do t' jén.

TRAJANI

Oh sá t' sodis e t' due
O shpirtɛ i math! Vertytit tând jetiket
Me 'i falɛ nderime â pak. Kto peca t' kreshka
Me i zhdeshɛ sot ké. Per ty, per voca t' tu
A tbâna ky pallas. Pjestarɛ n' trues t' ême
T' jeni mbas tashit. Vleríes ate un fronin
E mêndes po ja pshtes.

EUSTAKI

I dèjɛ Eustaki
M' u deshmue ká per t' dítɛ

TRAJANI

Eustak rrezikun
Mretnían qi i rí çarkon ti e din, e sproven
E ré per t' ânden forcɛ qi atje t' a lypa
Mbí breg t' Eufratit. A e pelqen?

EUSTAKI

Fuqija
O Mret ket krah per sá trimnon, e sá
Dejt n' parzem m' vlejnɛ e dashtenies e rrahin,

Atdheųt e ty kushtue j 'a kam. E gjaku
M' u derdhɛ ne u dashtɛ, o perenduer jam gati.

TRAJANI

Zêmermath.

DUKA VI.

Gjani, Trajani, Eustaki

GJANI

Perenduer! shka shof? Eustakin?
(O mní!)

TRAJANI

Sot t' parin prîs qi u vnue mbí t' Romes
Shpejt aradhe bindò . . .

GJANI

Bindoj, e Mretit
Kê e nalte mirsija me nderue prejɛ baltet
N' hater aq fort e pat.

EUSTAKI

O i pá vlerí?

TRAJANI

(Gjɔnit) E prânɛ ti mejet m'e qestisɛ guxove?
Mjeft krenín tânde e bajta. Plot arsye

BKSH

Dridhu, mos hovshem kundra tejet t' shkrepet
Ahmarria, qi me rrêna e plot trillime
Fatzezisht ket fatos me turr perkiti.

GJANI

O Mret, shum rânga shtetit t' nalta e t' ngutshme
Nder t' permrêndshmet qelí t' presin.

TRAJANI

Terhiqu,
E mora vesht. *(Gjani niset)* O mik sot pa nder-
(shkime
Nuk pəhton jo, kurr, qênisht me t'shá kush t'ma-
Ky nder anmiq do t'm'a sprovojnε mâ i pari (rrin
Hujin, terbimin.

EUSTAKI

Perendúr, mashtrimet
Qi t' hershme n' parzem grumullonte Gjani
Kundra mejet, deh fali. Âsht aj mâ teper
Se i mrapshtε i rrêjshem.

TRAJANI

Por sá t'butε ké zêmren
I drejtε Eustak do t' jémi. Un po mergohem
Ti ktu pushó n' ket qelí tânde, shkardhat
Dersá mos t' prîjnε.

DUKA VII.

EUSTAKI. vetun

A kjó lumnija ndoshta
E parafolme?... Urdhnimet Perendî
Qe t' epra un po t' adhroj. Me ty jam. T' kryhet
Vullneti i yt. Por shêjten bè jetike
Ktu po t' pertrîj. Oh Zot! Kjo zêmra e ême
Tjera, s' dishron lumní, s' dishron gazmênde
Per ta nuk fshân. I vogel nder ndérime
N' pikllim perherɛ i fórt dér sot u mbaita.
Driten e syve per t' m' a marrɛ s' ká rrezja
E lulzimeve t' réja. Kto virtyte
T' kershme dhantí m' i dhae. Zot i madhnueshem!
Doren n' rrezik m' a njit qi t' ligshtit n' zêmer
Kish me i kêndun fatmramɛ. Epja ti pshtimin
Fés ême e t' pá - fajníes: soditmi vocat
E t' pershpirtshem m' i rueja... O Zot madhnijet!
Ti qi zêmren m' a njef e din se vala
E gzimeve t' ksajɛ botɛ, parzmin çelikut
Kurr s' e shtypi e s' e thej, qi féja m' fâli:
Per t' práruemen kelí ti e din se t' prûjten
Vrep shpellɛ e ndrova: pse i pushtueshem zâni
Qi n' zêmer m' trakulloj m' u divɛ ktu m' shtyni:
Persè t' diftohet se s' e mên prejɛ fejet
Virtytin krahi e atdheut dashtnín krahnori.....

DUKA VIII.

Prisku e *Eustaki*

PRISKU

Eustak...

EUSTAKI

O mjk i dashtun! mik i ambel!
Qysha n' kerthiní. Ti nder travaja e t' vshtira
Kurr goja nuk çile me qestisa Eustakin.
Vetun besnik ti n' mjes t' atyne t' mjérve
Qi m'gethletuen n' selí, por treta e brue
Turpnisht m'perqéshen! Veç me pasa ty vetun
Jam plot gazmênd: i lum un jam....

PRISKU

Po, teper
Ndjerz t'prûjta ktu jana; i njofta e i neperkami:
E mik me Eustakin, jo me fat qi e ndiéku
Kieça edhê jam

EUSTAKI

E ké me kêna perhere?

PRISKU

Me bé po t'lidhem: edhê n' kjofta se bota
T' mashtron, e me t'damtue t'réja trillima

E anmiqve tuj gatitɛ ve mnija shtrêmtas
Mik e mburues ti ké gjith herɛ me m' pasun.

EUSTAKI

Persè o Prisk, porsì flakɛ tash per kto t'thanme
Ftyra t'shkelxen?

PRISKU

Eustak i dashtun, díje,
Se sá haréja sot gazmon gjytetin
Perse ktu ktheve, i ndryhet aq idhnimi
N' zêmer dinake ktu n'pallas anmiqve.
Un i páshɛ tuj u grî, ndoshta n' kuvise
Prep mlidhen per trillime

EUSTAKI

Po un s'i drue
E t' mjertɛ i kjái.

PRISKU

E kê me drashtɛ ti ké?
Me nji prênk qi fort t' don, me nji qi â gati
Mik me t' mburue? Prejɛ mnijet do t' pelsasin
T' pá - fuqíshme fatzezt e plot maráze
Lumnien t' ânde tui pá.

EUSTAKI

T' êmen lumní?

Po, Prisk, e per ne kjoftɛ se prep prejɛ tyne
M' u tretɛ gjikohem, edhè athersɛ lumní.
Mà i fórt se atà jam vetɛ. Me m' hjekɛ as forcen
Shka m' a nep kurr nùk munden, kurr virtytin,
M' grishi Trajani n' sugurim ktu un erdha,
T' m' karmojnɛ Trajani n' sugurim prep vetem.
Gjithmonɛ Eustak jam un.

PRISKU

O ç' farɛ virtytit!...

EUSTAKI

O Prisk, ti nuk e din ktu mrêndɛ ç' farɛ fórcet
Kam n' parzem mshilɛ tinzisht, e per ç' farɛ kállet
Mbsimit t' math ky krahnuer...

PRISKU

Shpirtɛ i madhnueshem!....
Per ty githhersɛ m' u knaq mue syni. Jeten
Kaloe po, n' sugurim. Koha koptisi
E me rreze t' shkelxyshme prap e t' réja
T' ndrisin sot n' Romɛ i kunorùem virtyti.
M' lân tash m' u turrɛ kahɛ fluturim Trajani,
Qi n' t' vénɛ qelí â tuj m' pritɛ

EUSTAKI

Po, mik, hajd, nisu....

DUKA IX.

EUSTAKI vetun

(Tuj e kundrue me shum dashtni).

Zêmermath? E persè e vertetes drita
Nder sye nuk t' vezullon? Nder t' prûjtazyre
Jé rob, o shpirtë fisnik? Kush mik me Eustakin
Anmik me Perendí? Dér kúr?

DUKA X.

Agapiti, Teopisti, Eustaki e Fausti

TEOPISTI

Babë!

EUSTAKI

Eni,
Eni fmí t' dashtun, sod t' ktí babë per brí.
Eja edhè ti, per here n' besë qi m' ndéje,
Faust i êm.

AGAPITI

Kah ti lypme na m' u avitun
T' shkurtat pse t' imta nji ameshim na u dukne,
Kúr larg preja tejet tash u gjetme. Teper
Shperdá na kjemë, o babë.

EUSTAKI

Voca, veshtroni.
Njáj Zot amshimit qi ngashron e robit
Gzim prep i nep, e vrânɛ e kfíllɛ mbí dhé,
Mjeft na sprovonte. E pá-fajnija e êmɛ,
Me t' ré lumní ktu n' Romɛ shkelxen. Shteg i e-
Ndéret, haréjet para nesh â çilun. (per
Un prîsɛ mâ i parɛ permbí t' ksajɛ Romɛ aradhe
Rishtas jam zgiêdhɛ. E kjo qelí mretnore
E jona ká per t' kên qelí mas tashit,
Kshtû tha Trajani. Oh sá mirsí ká Hyji ! ...
Prejɛ t' tretunit n' pallas né sot na thiri
Oh kjoftɛ bekue !

T' GJITH

Po, pergjithmonɛ bekue!

EUSTAKI

Por t' rrebta sprovɛ Aj na gatitɛ e t' réja !
O bír ! O Faust ! me heshtɛ nuk due. Na jemi
T' perjashtun n' ket pallas: na, vetun, vetun
Porsì n'shkretí. Persè virtytet t'ona
Persè e ndezun kjò Fé kan shêj per t' kênun
Kû mnérshem vret terbimi. Ai mhyrɛ madhnijet
Qi n'ballɛ na ferfelitɛ, t' krishtênɛ pse jemi,
Mndéret â shêj, âsht aj i mórdes titulli

N'ket prâjɛ mretnore. E ndérat e ndivnueme
Shpejt nder ndeshkime m'u shndrue munden t'tmér-
Mos t' ja gezasim na luftimin védit, (shme
Por kúr e proves e e luftimit dita
Per né megon, e pervarsimi e deka
Dalin perpara, e t'gjakut t'on sodakun
Prejɛ nesh e lypɛ i Bukuri prejɛ qiellve,
O bír m'tregoni, a jeni t'dêjɛ per mue?
A m' ndiekni trima ju?

AGAPITI

Babɛ e ndyshime
Méndia po t'shkon?

TEOPISTI

Oh babɛ i êm, un deken
Me ty bashkɛ due m' e bâ.

EUSTAKI

Bír plot dashtní!
I pá faj edhè ti, ti kaq i vogel
Me dekɛ dishroke? Oh Zot i lum! t'njomɛ lulen
Sá do pak e ksajɛ jetɛ deh ti kurseje,
O bashkarisht...
Shka fola? shka? le t' desim
Hyji n' e don. E trusɛ e t'zbétɛ e grî
T' gith ju soditsha, njiati Krisht perpara

Se pervarsa me kênɛ. T'gjith mbí ket parzem
Rishtas per Krishtin n' besɛ e n'Fé betoni

Teop. merr dóren e babs e e shterngon me buzɛ. Agap. e Fausti vênɛ duert n'parzem t'Eustakit qi çon syt perpjetɛ

AGAPITI

T'lidhem me besɛ per Fé t' amshueme.

FAUSTI

Deken

Mâ parɛ se Krishtin me trathtuɛ. T' bâj bé.

EUSTAKI

Eni n' ket zêmer t' gjith.. Ah Zot ! Prejɛ qiellit
Me luftue n' po na thret dobín deh falna ! !

V a l l e

Ket zêmer, Mret Empirit,
Kahɛ vlon e rreh kundrò :
Â gzim, â valɛ dishirit,
Â shpresɛ per prind qi do.

Ti t' prindve e njef shertimin,
O Zot i Naltɛ kudò:

Prá t' lutave tingllimin
E prindit sot veshtrò.

Ti fmít, besnikɛ n' dashtní
M' i ruej per qiell, m' i pshtò:
M' i rrit gjithɛrɛ n' dlirní
Gazmênd per prind qi do.

Neper shkretí si lulet
N' murriza janɛ shikjò:
Mbí ta voes hirit t' ulet,
Po e grishɛ nji prind qi do.

Por, i ksajɛ jetɛ kúr prilli
I del, Zot, flí ne i do,
Njiti flutrim kah qilli
T' i falɛ ky prind, kundrò !

BVSH

HOVI I TRETË

Selija mretnore sikur sypri

DUKA I.

GJANI (*vetun*)

Ah ç' fat i rrebtë â kahe m' salvon e i zí?...
T' tmérshmes ahmarrje un amelcimin gáti
Me t' kâjtun t' ameshuem shijue sot kishe;
Ndérë, pasuní, pushted e e eper óra
Hiret e Prênkut, e t' vogjlís nderimet,
Nen bé t' ême githshka u plandos. Per dhé
E páshë edhè e shpotita e me 'j thanë mujta:
Grîju, se ahmarrjen n' dorë e kam. E m' duhet
Rishtas n' pallas m' e pá? T' shtrêmta shikjimet
Me i bajtë? E t' shám perdlimin? E t' Trajanit
Vrrimet me ndîi? Nder sá ngallnesa t' nalta
Vet m' e sodítë? nenè marshtrues?! Oh mní!
Preje Fronit me m' karmue qi aq fort shertova?
T' parís ti shpaten qi n' dorë paçë po grîhe
Me m' a grabitë? Jo vetë, ti ké me rá.

Dridhu, po, i mrapsht. Persè s'ma njef jo hujin
T'amshuem e t'kthelte qi â kahe m'pervlon. T'ah-
Edjen e madhe qi m'kersndeze. (marrjes

DUKA II.

Trajani e Gjani

TRAJANI

A i kreve
Gjan, nojmat qi t'i dhaçe ?

GJANI

Pá pike maneset
O Mret. Urdhnimi mretenuer â shpállun
Per t'drejten deke, qi t'mrapshtit Naxarena
I gjikon, e n'pak t'imta n'ket qelí
T'gjith bujarte kan m'u mledhe.

TRAJANI

E vete kshtu deshta.
T'praksuemit me kersye, me'j dhane lumní
T'vlértit Eustak, un sot e zgodha diten.

CJANI

Shêjte per mú perhere â e yte nojma

TRAJANI

Arsye por kishe me ndyshue !

GJANI

Shka ndjeva !·

TRAJANI

Kundra ti i shkon vullnetit t' êm

GJANI

Vullneti

Â Prênk, qi ké, per mue kanûnɛ qi s' thehet.

TRAJANI

Perse prá ti nji lufte, o Gjan, dinake
Atí po i ngrehɛ qi un due ? Kujdesɛ per kóre
Nuk ké qi prênkut i perfton ? T' Trajanit
Kshtu vullnetin e çmon ?

GJANI

Jetike â besa
O Mret, qi kam, e me ndyshue ! . . .

TRAJANI

Mashtrime ! . . .
Nen t' mnérshmen kupje t' asajɛ besɛ me rrêna
E t' zéilit aq dinak me mshilun díte
Mllefin qi mrrudhe e t' prûjtat gnjime n'parzem;
E t' madhe kóre permbí krye t' Trajanit
E turp mizorit e t' shndjerzuemit thîre.
Hajd, fol . . . Kush zêmren me njat mní m'a fryni
T' rrebtɛ e shpirtɛzezɛ, prejsè sodak e trova

T' fórtin Eustak? E kush me ngermue ballin
Para nji rajes m' çoj, t' poshtnuemen kóre
T' nji pênduemit me bájtɛ? Edhè s' jé ngî?
Me tjera m' e poshtrue hove rropate?
Dridhu i guxueshem! shi m' at gropɛ qi tjerve
Ti jé tuj çilɛ, â deka e yte â vorri.

GJANI

Mret, por idhnimin, e kto vrrime tua
S' i dobita, jo, kshtû. Per dashtní t' ême
Mjeft sprovɛ un t'dhaçɛ, e njeí, e krejt sot gjakun
Per nji fjalɛ t' vetme me dikue jam gâtî!....

TRAJANI

N' at buzɛ qi gethleton çmimin ti ké.
Tregoj veprât qi bâne. Sá t' Trajanit
Anmiq pushtove? Sá gjak derdhe?.. Vedin
Sá nder rreziqe ti shpervole t' rânda?
E Zêmermâdhin ké, me trusɛ, guximin?
Êmnin fatosit me i tymtue, qi n' lufta
E n' paq ksajɛ atme me 'j dhanɛ ndér e prênkut
Kushtoj mênd e vlerí, gjak e kujdesa?

GJANI

Per Jovin po t' bâj bé. Lumnija e yte
E sigurimi kshíllit t' êm e veprave
Ndimɛ per gith herɛ i kjenɛ. Ah! teper t' due

O Prênk; e tuta â kah m' zatetɛ se t' mjerve
Jé hire tuj daritɛ; se n' gjí sheligen
E melksuéme ti ushqen . . .

TRAJANI

Prájɛ i guxueshem !

GJANI

Por kto gjikime vári, o Mret. Deh prite
Hujin e rrebtɛ e kot mos t' dalin fjala.
Ndoshta edhe 'j grimɛ

TRAJANI

Ah shpirtɛ dijekeq e i zí !
E don ti ndoshta t' njeksajɛ zêmer paqen
Rishtas m' e turbullue ? Por pá ndeshkime
Nuk t' dalin rrênat po t' bâj bé. Per tye
Kutaresa â vrênue. Ruju per rrêna !
Ruju se orvate per mashtrime . . . .

DUKA III.

GJANI vetun

Oh mní !
Oh mllef ! oh resɛ ! E persè, o Prênk, me sgjue
Furíen t' êmé po vjen ? A s' e perbuza ?
A maraz nuk e paçɛ ? Jo, t' dy seraji

Nuk mund t'n'a xânɛ. Hajd prá; vetim t'rropatem
Djemní me nderlikue. Rrêna, mashtrime,
Forcɛ, trathtime e prujtní, kurgjâ s' nenkami
Gjithshka sot víenɛ. Ah! t'rrebtɛ e lypi ahmarrjen.
Perpara se me u lidhɛ me u shtrue, báj bé !
Rrah per tokɛ kam me metɛ. E mjêft qi Eustakit
Gaz mos t' i dalɛ, e mos ta mlojnɛ lumnija,
Tjeter s' due, jam kondênd e m' mârtɛ e vshtira.
Por n' kjoftɛ dyshimi se i vertetɛ po m' zbloñet,
N' kjoftɛ me hetue se po ja dal . . . . .
(n' fund t' dukes hîn Teopisti i vogel) T' u êndun
Afer por qe per m' u maklue nder lojna
Diali i mizorit t' êm. Ah po nen hove,
T' ahmarrjes ême ké edhè ti me rá.
Por ky, po avitet. Shpejt, gazmêndit ftyren
Po e ndroj e shtihem. Per qellime t' mija
Ky t' ndeshun ká me vjeftɛ. Me rrêjtɛ s'din djali.
I naltɛ tinzimi . . . . .

DUKA IV.

Teopisti e *Gjani*

GJANI

O djalɛ, kush jé?

TEOPISTI

Teopisti !

Po ti kush jé?

GJANI

Vetɛ i t' yt et jam miku!
Avitu, qasu *(e merr per doret e fillon m' e mè-klue).*

TEOPISTI

A jé ti Prisku ndoshta?

GJANI

Po bír.

TEOPISTI

Oh sá fort t' due. Per ty sá baba
Dashtní ká n' zêmer!

GJANI

E ti m' don?

TEOPISTI

Sá here
Ne gojɛ t' ká baba, oh sá per Priskun folí!....

GJANI

Fort edhè vetɛ j' u due: ktu bashkɛ na kena
N' ket pallas per gjithmonɛ fort t' lum me kênun,
O bír m' tregò: posɛ ktí, s' permêndte tjeter
Baba n' Romɛ mik?

BKSH

TEOPISTI

Jo, kurr.

GJANI

E t' nji farɛ Gjanit
N' vesh êmni a t' erdh ndo' j herɛ ?

TEOPISTI (Tuj u trêmɛ)

I Gjanit êmni ?
Nji fatzí, nji i praksuem â Gjani, i kóbit
Aj t' on hartues; kshtú ligjironte baba:
Mos e mizoni; por i mrapshtɛ â Gjani

GJANI

(E tesh n'mos kjosha kam me kênɛ Mâ hera
Se ku vè ké me pá mrapshtija e ême),
Veshtrò Teopist! Anmik njimênd i tmérshem
Kundra babs yt â Gjani, e lufte t' pá-dáme
Mizorisht â tu' i bâ. Mos t' kapin drója,
Un i dal Zot, un vetún !

TEOPISTI

Bjere doren
T' a puthi :

GJANI

E ké me pá, biri êm, t' verteten
A e tham e fiala a m' del. O n'kjoftɛ se fati

BKSH

Prep i vshtirɛ n' a fetgon, kém bashkɛ me rá
Me gjetɛ bashkɛ deken. Aj nuk din, por vetun
S' âsht Eustaki i Krishtênɛ neper kto vise.
Mos druej, o voc, e por veç kshillɛ tregoma;
A s' e ké baben ti t' Krishtênɛ !

DUKA V.

Agapiti, Gjani e *Teopisti*

AGAPITI

(*Hîn me vrep e kapɛ Teopistîn tuj bertitɛ*)

Teopisto !
Ik, shka po bân ? Teopist ?

GJANI

(Oh fat i zí!)
Ç' farɛ guximit â ky ?

AGAPITI

Shpirtkeq, ah t' njofta !
Mashtrim, prujtní, nuk t' ka ty tjeter zêmra

GJANI

Kshtu madhshtuer po m'qêinisɛ ? Qe bésa e vshtira
S'â kurgjâ qi u mundoj, t' praksuem! Por deka
Rrenimi e deka â kah j' u pret e mnérshme
O piêllɛ e mrapshtɛ e njatí babɛ aq t' zí. (*Niset*)

DUKA VI.

Teopisti e *Agapiti*

TEOPISTI

Si thupra nd' ujε jam t' u ferglue prejε trêmet

AGAPITI

Por mêrr zêmer Teopist.

TEOPISTI

E kush kje aj prá ?
A s' kje miku i babs onε, s' kje ndoshta Prisku ?

AGAPITI

Prisku ?

TEOPISTI

Aj ká thanε.

AGAPITI

Ah sá rrêncak ! Â Gjani !

DUKA VII.

Fausti, Agapiti e *Teopisti*

FAUSTI

E prep ju ktû ?

BKSH

AGAPITI

Me mbzí, me kohε rrênimin
Mbrrîna m' e dvue, qi permbí krye na u várte

FAUSTI

Shka kjè Agapit?

AGAPITI

Nji t'imtε vetun t' manoshe,
Vetun nji t'imtε e kshilli u zblue: na djerrun
Ishim perhers

FAUSTI

Shka ndjeva! Oh Perendí!

AGAPITI

Gjani i praksuem per t'hershme edhè nymnyme
Sprovε t' ré n'a dha. Si Prisku muer e u shtî
Faret t' fés on me shtjêrrun tinzeshimin.
Shka pveti un e veshtrova, e kot ja qita
Nderlikimet me vrep. Tuj vrumulisun
Iku e tuj nêmε.

FAUSTI

Oh bekue kjoftε prá Hyji?
Tash eni ktû me mue se â kah pret baba!

DUKA VIII.

(Prisku e Gjani tu' i prì bujarve)
(Hîn e ulen nder vênde t' v.ta tuj çarkue fronin mretnuer)

PRISKU

I Prènkut urdhni n' ket kunih t' zakonshem
Bujarín sot po e mledh; edhè pak t' imta
Trajani ktû do t'vînɛ.

GIANI

Qe

DUKA IX.

(Trajani me shtrazetar permrapa e tjerɛ. Ulet)

PRISKU

Prênk ! e Romes
Bujarlja me besɛ lidhet t' amshueme
Ndej Perendòrin, ktû i permyzet, nojmat
Shêjte ktû i pret, e Prisku shì mà i pari.

TRAJANI

Un t' bestarve i pelqej nderimet, t' rrêjshmen
Si besɛ nenkami t' kujɛ don me miklue.
Veshtroni. T' rànda janɛ mbí Romɛ rreziqet

E i rrebtɛ anmiku mbí mretní. Ju e dinì.
T' egjer permrênda e t' hovshem Naxarenat,
Jashtɛ e Partve t'pá-thyem e tmershme urdija
Mbí t' Roms rrenore me shpalisɛ fjamorin
Don e m'e vár. S' kan per t'ja dalɛ. Un deken
E betova per t' mrapshtɛ. S' thehet kanuni,
S' lot urdhnimi i vrenúm. Roma e soditi
N' krye t' rrugave me 'j herɛ. T'dridhen t'praksue-
E t'Partve me shkallmitɛ aq t'trênt guximin (mit!
Jânɛ aradhet gatitɛ. Ah! sot sgjumohet
E rromakut burrnija. E shkurtɛ à lufta
E per luftɛ n'sigurim me gjetɛ ngallnesen
Prîs i vjefshem t' i prijnɛ. Aj âsht Eustaki.

PRISKU

Fitove, o Mret, Eustaki â i vlertɛ!

(Bujarija ulɛ kryet per shêj pelqimit)

GJANI

1 shtrohem

Vullnetit t' ând. Prejɛ Zotave vlerí
E besɛ per t' rrebta çeta un ktû po grîshi

(Nji bujár)

Eustaki, Eustaki

DUKA X.

Eustaki, Trajani e Bujarija

(*Eustaki hîn i veshun si luftár*)

EUSTAKI

Perenduer !

TRAJANI

Deh eja
Eustak, ket ditɛ per ngallnim t' ând perzgolla
E per t' ânden lumnî t' gjith bujarija
Dishmimtare le t' jét.

EUSTAKI

Â e madhe ndéra
O Mret, e mirɛ po e njof; por sá prejɛ méjet
Evarijá do t' jén, do t' shifsh me vepra

TRAJANI

Bujár ! t' ushtrís romake me bindue
Prîsin majnoniu e me t mretnís mburuesin
Me kelthima perfalniu

BUJART

Rrnoftɛ Eustaki.

BKSH

TRAJANI

Plot me haré, me nji furí martishtε
Sot aradhet kersndezen; neper çeta
Gojε n' gojε kumbon me brohorí i yt èmnì.
Sot mênden t' ânde e t' krahit t' ând virtytin
Partat t' a njofin. E shkallmitε prejε tejet
Dhén t'u kercnue t'dhamçojnε. Eustak, deh mêrre
(*I nep Eustakit shpaten*)
Pêng t' êmen shpatε ngallnimit e miksijét,
Shpaten, po njeshe. Shko, luftò e dobiti.

EUSTAKI

Perenduer! per kto t' thânme e fórt mue flaka
E zjarmtore m' u kâllε. Ah! shpejt e luftes
Burizânia t' ushtojnε; i Eufratit bregu
Prejε krismet t' bumullojnε. Prênk! pápuníjet
Shkurtò t' sá ditve, qi kjén t' giata, rêshtin.
Ku luftimi â mâ i xétε, mâ i fórt rreziku
Aty do t' shifet pergjith-herε Eustaki.
Dekε o fitim, qe per shka sot bâj bé.

TRAJANI

Po; e shkurtε, Eustak i vlért, koha do t' síllet
E pápunís, e shkurtε koha e luftimit.
T' Partve ngallnyesit tuj gatitε â Roma
T' madhe lumní. Dersá ngarkue me plaçka

Por t' çmueshme s'kthehe e me t'anmiqve shpata
Birt t' ú me plot gazmênd do t' m' rrînɛ per brí
E t' dêjɛ per tye kan per t' u rritɛ.

EUSTAKI

T' i pshteta
O Mret, po birt e mí. Jan shum te prûjtit
E t' mrapshtit plot me resɛ. Ah mllefi i fêrrit
Mos t' i damtojnɛ!

PRISKU

Eustak, un rrî; po tute?

TRAJANI

Nisu tesh mâ pá frigɛ; ké ngrykɛ me i marrun,
Shum hâne pa kthye n'prendìm.

EUSTAKI

E kam po shpresen.

GJANI

O Mret, m' ep lêjen nji noer t' a shtjêrri
Qi m' turbullon e m' siellet

TRAJANI

Fol.

GJANI

Â puna
Kote e dekshmit n' ket tokɛ, i butɛ kuer qielli

Nder vepra t' nalta s' i nimon. E Zotat
E Romsɛ me plot shêjtní fórce e ngallnime
Vetun munden me i dhanɛ ushtrís. Terrtimin
E math ká per t' qetue i Krishtênit gjaku,
Qi prejɛ tejet karmon e prejɛ mretnijet
E Zotave aq e drejtɛ mnija e kercnueme.
Por mjeft s' a kjò per me i pajtue. Sodaqe
E luta t' mdhája do t' i falen. Roma
Me kunorɛ permbí krye para therores
E bindueshme t' ngermohet; t' naltɛ t' a grishin
Fuqín me lutɛ t' pá-dáme. E kúr agimi
Do t' sbardhin, un po tham, lumnisht sodakun
Martit luftár me i pré. Prênku le t' gjindet
Perpara e t' gjith bujárt e marɛ ushtrija
Kundra Partve armatisɛ. Mbí ta t' jétɛ prîsi
Kryeparɛ.

TRAJANI

Urtisht po flet

PRISKU

Â mirɛ per here
T' Naltat Zota me grishɛ.

TRAJANI

Eustak, a ndieve ?
Kjò zyre shêjte prá t' vrenohet. Roma
Gjithmarɛ le t' vînɛ.

EUSTAK

O Zot! i yt vullneti
T'kryhet e fórcen ti m' a shtjè e zêmrimin.

GJANI (Tuj e nzitɛ)

Eustak! nuk po pergjegjɛ?...

EUSTAKI

E me m' gezatun
Prep po guxon? E n' mênd s' e kam un ndoshta
Me folɛ shka po t' gerget? Ç' kujdes per Zota
Ké ti? Mergoje njatɛ pelhurɛ genjeset
Me se mllefin t' a mlojsh rropate.

GJANI

Rrêna!

EUSTAKI

Zêmren t' a njofta dijekeq. T' Eustakit
Besen me terratisɛ, me sharte shtîhe
Fejet. O Mret, a nuk kupton? Eustaki
Po t' trathton, o Trajan, tuj thirrun Zotat.
Qe sá djemnuese e Gjanit ligjirata

GJANI

Rrêna gjithmonɛ.

PRISKU

Eustak! e madhe ahmarrja

Prejɛ zêmret t' jét e e bardhɛ. Perbuze, e neser
Ngermou therores para e plot me kóre
Kush ndéren don me t' mârrɛ t' póshtnohet.

EUSTAKI

Une
Nen barrɛ me u shtypɛ kobtare t' ksajɛ padí?

TRAJANI

Eustak, a kujton ndoshta kshtu Trajani
Se t' çmon, o me t' çmue mundet? Nder fatosa
Mâ besniku ti m' kjé; ti e Romes ndéra,
E t' pushtueshmes mretní pshtimi. Trajani
Qe brohoritɛ. A nuk ké mjeft? Tu templli
T' ngasim me vrep. E si fatos t' dishmohet
I pershpirteshem Eustaki

EUSTAKI

Zyre t' kota.

GJANI

Shka ndjeva?

EUSTAKI

Urtija e i burrave veç krahi
Per fitime mjefton.

GJANI

Hiret qillore
Ti t' Zotave prá s' njef?

EUSTAKI

Mret! t'madh ngallnimin
Prejɛ çetave do t'késhɛ; shka lypɛ mâ tjeter?

TRAJANI

Zotat e Romsɛ e bâne t' madhe e t' eper
Prejɛ-se boten pushtoj: hirin prejɛ tyne
Urtí m' e lypɛ sot âsht.

EUSTAKI

E fórt e madhe
Âsht Roma e kjè, biní pse pat kreshnike.
Ky i madhnís â themeli i mshefte. E Roma
Kurgjâ per Zota nuk lumnon.

GJANI

Dhuní!

PRISKU

Eustak! . . . .

TRAJANI

Ti gojen po e lshon fort. Kahɛ Zotat
I pá-evarshem mos del e i pá-bindúshem.

EUSTAKI

Por vetun kshtû nuk ligjirova e i pari;
E i mrapshtɛ ne kjosha, kjenɛ perpara mejet
Burra sá shpirtna e mêndeholle t'pushtueshem

Prejɛ-se t' gjith Roma kunorohet. Gnjime,
Sharte t' perqeshme, e kmêje gjth prùitní
T' popullit trashɛ e thirrne religjonin
E t' Zotave fuqíen. Oh t' prûjtɛ ! E kêmin
Shì Zotave me dorɛ t' qêjuuem j' a kállne.
Ato vetɛ ligjiruen, jam un, bâj une.

GJANI

Oh sá dhunɛ e permndérshme! E i drejtɛ Trajani
Para duron kshtu t' ligjirojnɛ ky nieri ?
E Zotat me neokamɛ? O Romɛ ! koptisi
Per t'kerstnyemit t' ând óra. T' parɛ e prisa
Permbí çeta, e t' birt tú, ma t'partɛ gazhisin
T'egruemit Zota, e me ja nzitɛ ahmarrjen
Trenisht nuk dron. Heu vajɛ! Shka ká per t'kênun
Romɛ e dashtun per tye ? oh kohɛ t' kalueme!
O Fè jetike! O religjon! At hera
E Romsɛ fuqija me lipsí u harliste
E lume, e mretní t' réja e tjéra lagje
Dobiti e rregjiní. — Dridhem! rrêndimin
Tuj lotue t' ând, o Romɛ! O Prênk! E turpi
Hovshem e kobi permbí krye rândohen
Per n' kjoftɛ se ahmarrja, ket guxim s'e shqymi

EUSTAKI

O dhimɛ e rrêjshme ! ....

PRISKU

Eustak!....

TRAJANI

Me né ti neser
Para therores ké m' u dukɛ.

EUSTAKI

Nuk mundem.

TRAJANI

Shka guxon?....

PRISKU

Shtroju, o mik, shtroju .

EUSTAKI

Nuk mundem.

GJANI

E madhe e sqút â ktû, o Trajan, tinzija!
T' shkyhet deh, kupja. Jé mashtrue. Tash dije
A i guxueshem â Gjani.

TRAJANI

Eustak, po t' lypi
Me ndigiue, pse nuk don

EUSTAKI

(çon duert përpjetɛ tuj bertitɛ me zâ t' naltɛ)
Ora tash mbrrîni!
Lumní tye t' kjoftɛ, o Mret i Jets

Siellet me qetîm kahɛ t'gjith e fillon: Jam une...
Hîn trathmênd Teopisti i vogel e lshohet nder krahɛ t' et.

DUKA XI

Teopisti e tjertɛ

TEOPISTI

Babɛ !

EUSTAKI

(tui shterngue t' birin me shum psim)
Oh zot ! . . . Oh sodak i madh !. . . .

TEOPISTI

Po dridhe
O babɛ . . . . .

EUSTAKI

Mirɛ, t' kryhet ! I Krishtênɛ jam une !
(Prejɛ ksajɛ fjalɛ t' gjith i merr mndéra. Trajani ngrîhet)

GJANI

N' dorɛ ahmarrjen e kam !

PRISKU

Oh trêmɛ ! Oh tmére!

GJANI

Deken prá t'mrapshtit, dekɛ e ahmarrje!

TRAJANI

(Me dhimɛ, mâ teper se mɛ idhnim) Orzí.

Valle

Per dekɛ e furíeshme vikamɛ po nalçohet,
Me jerm e barbarve vlon zêmra e kercnohet,
Prejɛ tméret nder dej u ngrî gjaku vetím.
— Mjeft popuj e Prênka qi t' rrebt t' nomotisin,
Nen qoster kan shpatat, almistet gatisin,
Si shpêza t' unshueme i gershet nji terbim.
— Prit hovin, mizuer, ató shpata sot treti,
Ç' farɛ mnijet t' kersndezi? Ç' furí tye t' zateti?
Ku gjinden kobtárt? E pse resa po t' vlon?
— Por shtohet t' kersyemit, pshertîhet marazi,
Dheu kuqet prejɛ gjakut, i drejti qi e shprazi,
Fatosi, i pá-faji mizorit s' i pshton.
— Si e tmérshme potera prejɛ s' naltit e rrfeja
Gjmojnɛ, gorromisin, si shkurret e reja
Tuj shkye, tuj rroposɛ edhé lisin jetik;
— Vlon mnija e paganit plot armɛ e gjaksore,
Me kmêje, me jerm e copton, e s' ká ndore,
Njat grumull t' pá-faj, qi i rrí Krishtit besnik.
— Qindroni, o fatosa, o bestarɛ me burrní,

Kahε lufta e•salvimi flutroni n'lumní,
N'krahnuer Fuqí-ploti zêmrimin j'u shtjé.
— Per Krishtin me metun, per Krishtin luftoní,
E t'prûjtit Romak sot me vepra diftoni
Si i vlerti shkon jeten e dekun si bjé.

HOVI I KATERT

Selija mretnore sikúr sypri

DUKA I

Eustaki, Agapiti, Teopisti.

EUSTAKI

O bír! qe e mrâme per né koha mbrrîni!
Maroj sot puna: o martira, o pervarsa!
Edhè pak t'imta ktû me zgiedhε n'a duhet
Me pshtue pá mujtε. Por m'u hutlue na a kemi?

TEOPISTI

O babε! ..... (*I merr doren*).

AGAPITI

Po, bashkɛ do t'desim

EUSTAKI

(me hov e zâ t'permâllshem)

Oh sá e kândshme
Â e martirit ngallnesa! Oh punɛ e âmbel
Me dekɛ per Krishtin! Fmí! ç'atherɛ qi e madhe
Prejɛ s' naltit mrekullija, (oh t' epra shllime!)
Kahɛ Féja e lume e t' Birit Hyjit m' grishi;
Ç' at ditɛ, qi me njî Fé me mue t' pernjîtun
Fmít edhè fatin n' dashtuní sodita
Plot ngazullim, nji i vetun kjè, nji i vetun
I zêmres kushti e gojes ême luta.
Zot! Per kunorɛ ti t' burravɛ, deh rujna;
Kush mos t' mungojnɛ. E kjò le t'jén perhere
E martirve familja. T' gjith kelshêjtin
Plot idhnim e kerkueme e vrumulisi
Natyra. Â pak un thaçɛ!... Per Hyjin ostje
Gjakut kushtue na jemi. Oh gzim! e kushti
Njitej kah qilli me pelqim. Veshtroni
O fmí: Permâllshem mbí njat xurr t' thepisun
Shpirtin, tuj ndêjɛ, un nder shum luta e shkrîna
Londitɛ prejɛ dashtunís t'shêjtnueme e t're.
I math prejɛ zêmret flakuronte kushti
Si ziarm i pá-zakonshem.... Kúr, oh mrekull !

Prejɛ s' naltit po tingllon t' u djergɛ jehona
E zânit t' amelcuem: *Romɛ e ngallnime!*
Nji t' vetun veç dishroj, gjegja, nji t' vetun
O Zot i t' martrizuemve, e m' ndezej ftyra.
Mbrrîni qe koha. Kush s' mungon. Prejɛ Hyjit
Â sodaku i pelqyem. Trimneshɛ n' a prîni
Zêmer fatmadhe, e veç per Krishtin rá;
Kjé grueja e ême e nana e juej e dashtun.
Ktu t' metunit, o fmí, (*Xjerrɛ prejɛ parzmit ruben e pergjakun*) n' krahnuer e msheha.
E zéllin t' madh m' a ndezi:... Ah trashigimi
I gjakut t' njeksajɛ nanɛ, jú t' jétɛ kushtue.
O birt e t' martrizuemes! Kahɛ ngallnesa,
Kahɛ luftimi fisnik trimnisht flutronì.
O bír! i shkurtɛ, i shkurtɛ, o bír, âsht ahti
E psimi, por n' âmshim i naltɛ gazmêndi.

AGAPITI

Po, t' flutrojmɛ kahɛ luftimi e kahɛ ngallnesa!
N' gjí t'nânes n'qiellɛ. ah fluturim le t'njitena!
O nânɛ e dashtun! Ti gazmou; prejɛ qillit
Mbí né duert hapi plot shêjtní: kunoren
Diftona e fronin....

DUKA II

Fausti, Eustaki, Agapiti e *Teopisti*

FAUSTI

(*hîn pá fymɛ*) Ah ! n' e mrâm j' u gjeta
E t' gjith ! ....

EUSTAKI

O Faust, e persê n' ftyrɛ si leter
Pikɛ gjakut nuk t' ká metɛ ?

FAUSTI

Veç me ju pá
Edhè 'j herɛ, m' u mârrɛ ngrykɛ e me marue.

EUSTAKI (*me zêmer t' ligshtueme e si n' váj*)
O Faust i dashtun !

FAUSTI

Kjava e u luta: Hyji
Luten t' ême e pelqej: zêmra po m' knaqet,
Deka per Krishtin ambel vjen. Por njitun
N' dekɛ mbassì jemi, na nder vise t' epera
T' Empirit, kém me gzue jetɛ plot haré.
Sá mní ! sá pezm t'anmiqve tú ne parzem!
Vrrima deket jehojnɛ..... S' â gjá shperesa !
Kot Priskut i shkon lodja e m' nji bân bé.....

Çue peshɛ j'â zêmra, e kot lufton Trajani....
Gjani dinak dobiti. E neper pluhun
Kryet tând aq i nderuem, Eustak i dashtun,
Do t' rrokullohet. E ju bashkɛ, o voca
T' pá-faj, do t' lêni kryet.

EUSTAKI

O Mret perdlimit!
Trandet natyra!.... Ah! t'dirgjet mbí né, t'dirgjet
Virtyti qi zêmron: t'ligshtuemit n' parzêm
Epja ti fórcen e dobín deh falna.

DUKA III.

Gjani me *shtrazetar*, e *tjertɛ*.

GJANI

(*shtrazetarve*) Dáni shpejt ato t' mrapshtɛ.
Fmit i rrasen Eustakit e Faustit)

TEOPISTI

Jo.

AGAPITI

Bashkɛ ktû e dona
Dekən.

GJANI

(*shtrazetarve*) Shka po vanoni?

TEOPISTI

(Kahɛ e zhagmisin preje duerve t' Eustakit)
Babɛ !

AGAPITI

(si perpara) Preje s' naltit
Epna fórcɛ, Perendí.... Babɛ !

EUSTAKI

Deh ! qindroni
O fmí, qindroni n' besɛ me mue e me Krishtin!
(Nisen fmit e Fausti ngrehun rrshânɛ prej shtrazetarve)

DUKA IV.

Eustaki e *Gjani*

(Eustaki rri si i permystɛ preje dhimet, por me nji burrní t'madhe)

GJANI

Erdh dita e ahmarrjes t'mndérshme! Tash po mbrrî-
Madhshtuer ! Galdò per lumní tânde. Gzoju (ni !
Per ngallnesa t'shertueme .... N'dorɛ m'ké rá...
Tash m' gazhit e m' qêjnis !

EUSTAKI

O ndíesa t' prûjta !...
T' ankoj e t' kjáj.

GJANI

Gjithnji krejnár ti ballin
Me ngermue nuk mêndon ? Prá neper pluhun
Kish me t' u dashtɛ me m' u rrshanitɛ perpara.
Nuk din se n' dorɛ un t' kam ?

EUSTAKI

Ah ! n' dórɛ veç m' ká
Zoti: nji Zot i butɛ gjithherɛ per t' mirin,
I tmérshem per kê e shán.

GJANI

I trênt! Ah! grishe
Fuqín e Hyjit tând. Po kush prejɛ hujit
Prejɛ mnís po t'pshton qi m'mrryen? I mârrɛ! ti
Mbí krye do t' bín tuj vrumulisɛ, e koha (e nzite:
S' â larg.

EUSTAKI

E pse vanon? Zêmren qetimi
M' a mbushɛ, m' sodit. Ti vrumulisɛ e grîhe
Jo vet.

GJANI

Krejnár po me t' pí gjakun grîhem:

Grîhem dér pluhun sá nuk mbrrîj me t'shkelun.
At herɛ qetimin, do t' a shof, çeliku
Permbí krye kúr do t' váret, o nder shpêza
T' unshueme ushqim do t' lêhe, e i Romes populli
Plot me resɛ do t'kundrojnɛ tuj t' nêmɛ tuj t'true.
Gjani do t' jén e do t' qéjnisin t' rámin.

EUSTAKI

Lumní bujare! E ti fitove? Ah dvoje
Ket kercnim t' pá-burrní! Syve furija
Kupen t' j'a vûni. E n' kjé se' j fjalɛ e vetme
Prejɛ gojet m' del; a se pervarsɛ po zgiedhi
Mâ parɛ me kênɛ, se n' ziarm me rá o m' u pré;
Po i prûjtɛ me m' xé, si zêmren t' ande shpirti,
Kû t' ve fórca e fuqija? N' praní t' ême
M' u dridhɛ ti kishe.... Kam me rá; me metun
Por plot vlerí; e ti ké me vrritɛ: Ah m' mujti!

DUKA V.

Prisku, Gjani, Eustaki

PRISKU

(Tuj u lshue nder krahɛ t' Eustakit)

Eustak!....

EUSTAKI (me shum dashtní)

O Prisk! Njimênd ti prep me mue

Jé mik. Sot i mallkuemi Eustak, i nêmuni,
Ká prep nji t'dashtun ktû n'pallas t'Trajanit!....

PRISKU

Po, Eustak, e m'nji dishroj me t'dhanun pshtimin.

GJANI

I trent! (*Priskut*)

PRISKU

Shterngoje at gaz t'egruem. Dishiret
Kot tash po t'dalin t'rrebta, o zêmer bishet!

GJANI

Po m'shán? Ah! dridhu bashkë me tê rrenimi
Mos t'gorromisin..... Qe, po pshtoje n'munde,
Prejë kndej libroje..... Sot aj âsht n'dorë t'ême.
(*Niset*)

DUKA VI.

Eustaku e *Prisku*

PRISKU (*me dashtnï t'madhe*)

O mik; jo kurr, ti s'ké me dekë. Un pshtimin
Me fórcë t'a nap.

EUSTAKI

E munde?

PRISKU

Po: t' Trajanit
Idhnimin mbrrîna me papsuê. Tye vepren
M' e krye t' perket.

EUSTAKI

E si?

PRISKU

Nji fjalɛ e vetme
Me t' pshtue mjafton.

EUSTAKI

E cilla?

PRISKU

N' besɛ me Prênkun
Lidhu me bé.

EUSTAKI

Gjithherɛ un n' besɛ i ndêja.

PRISKU

Atí pervûeju.

EUSTAKI

Po m' tregò kû e feva?

PRISKU

Ligjtɛ i ká shêjte. Shtroju . . . . .

BKSH

EUSTAKI

Ligjtɛ e tija?
T' drejta n' kjoshin i kryej, t' zeza i perbuzi.
Mik! po e tregoj per t' mrâmen herɛ t'verteten.
Mos u mashtrò. Kot âsht per né shperesa.
Mjerimit qi s' karmohet ti gatitiu
E i fórt qindrò.

PRISKU

Shka shof? Me dekɛ perpara
Ti rrì me plot qetim?....

EUSTAKI

E po çudite?
Po shka?.... Njáj jam qi t' sá mizorve shpatat
Qindherɛ ballsova e vek nuk m' bâni syni
Shì deken tuj nenkamɛ, qi sot me bé
U lidha me fitue o me dekɛ, prejɛ thundret
Trusɛ t' kualve qi ká Parti, o prejɛ çelikut
Lavisɛ t' barbarve; neper t' akulluemet
Râne n' breg t' Eufratitând e kând qi shtrîhen
Met i lân e i pá-vorr; ti don qi trêma
Per Fé me dekɛ, per Krishtin t'êm, le t'm'kapin?

PRISKU

Ah! kaq i math s' do t' hupin, jo, virtyti!

EUSTAKI

S' do t' hupin? Pse s' kupton? I gzuem perhere

I lum do t'jémi. Nji flutrim e gzimi
M' pret i perjetshem. Jo mâ t' tretun, ahte
E mashtrime e t' kercnuem: jo mâ preja reset
M'u grî kaq t' prûjtme, o hiret e t' pushtueshmit
Si gjethi i plepit: por qetime e paqa
T' pergjithmonshme e nji t'kâjtun qi s'tregohet....
Ti don qi t'dridhem ?..... O qi t'shtyej manesen?..

PRISKU

Por fmít.... Eustak.... e s'po t'bjè n' mênd per fmí?
Atà t' mjeruem e brue s'â gjâ; por copa
Me tye do t'rrxohen! E t' punoka zêmra
Gjakun, Eustak, m'e derdhe e n'parzem t'fmíve
M'e ngule çelikun, ti, ti vet?

EUSTAKI

Un Hyjit
J'a pshteta! O Prisk, ndigiò. T'egra kto t'thanme
Jâne pernjimênd. M'rreh zêmra e m'kapi trêma
Egrisht per nji mêndim, qi i pari e vetun
Pá fmí, mos t' ngrehem per me dale kso jetet.
Njat dite qi me mue bashke kan fmít me rá,
I lum njat dite un pernjimênd do t'jémi.

PRISKU

Dridhmat m'i shtîne... e prep per tye habitem!

EUSTAKI

O Prisk! A kujton ti se mue i natyres

Zâni s'm'kumbon? Û i due po fmít e mí !
I due sá s'mund t'tregohet. Rrkajɛ m'shkoj lodja
Pês vjet qi e vshtira i mloj, tash plot haré
Un n' parzem i shterngova kahɛ dashtnija
Mbassì u kthyene t'nji babs. E pata shpresen
Me i pá prep t'lum: i páshɛ.... Oh Perendí !
Nder kamɛ, a s' e mêndoj? tesh kan me m' rá
Copa e trushí: tesh kan me u rrxue si lulja
N' pikɛ t' bukurís e t pá-fajnís! (*me ftyre t' qetɛ e t' kfiellt si mos me pasɛ gjâ.*) E zêmren
Qét e kam e t' gazmueme, e pres t' sodakut
Oren me kushte, plot... O Prisk! Prejɛ s'naltit
Prejɛ s'naltit forca m' vjen.

PRISKU

O shpírt i vlershem ?
Un tye me t'djerrɛ! Heu váj! me zbutɛ Trajanin
Prá shpresɛ nuk kam, ndopak ne mos u shtrove.
Fén n' zêmer, Eustak, mbáje. Vetun buza
Pshtimit nji fjalɛ t'shqyptojnɛ. Ah! shtroju, theju!

EUSTAKI

Prisk, ti kóre e prûjtní vjen me m' kshillue. .

PRISKU

T' shkoj jeta prá.....

EUSTAKI

Jo, per fitim, po vetem.

PRISKU

E fmít me tye . . . , . .

EUSTAKI

N' gjí t' Hyjit kam me i pá
Prep t' lum.

PRISKU

(me zêmer t' thekt e si n' váj)

Por tuj t' vetue mbí krye çelikun
Un m' e sodits ? E t' rrebt e me kercnime
Shpaten t' u vár t' vezhgoj ? Kerdín e tmérshme
T' fisit kreshnik, e brohorín e ferrit
E gazin plot me turp t' prûjtes shkerbâe ?
Jo, zêmra nuk m' punon. Nuk ká per t'kênun...
(Bjè nder gajuj perpara Eustakut)
Eustak, nder kams po t' bí, m' sodit... po t'grishi
Porsi nji Zot.... po t'lutem.... po m' merr vaji:
Nji fjals t' vetme, nji fjals..... Theju; per vedi,
Per atme e fmí: per mue qi me derdhe gjakun
T' gjith kishe me t'dhans pshtim.. un po t'bâj bé,
Besen m' a nep a ktû permbyss perpara
Vêndit nuk los.

EUSTAKI (gadi tuj kjá)

M' ço fórcs, o Perendí !.....
Çou n'kams, o mik; me kjá mos m'bân, po t'lutem,

Mos m'bân me kjá..... Jo. Me mashtrue Fén t'êmë
Nuk mundem, s'ká per t' kênë. Ah ! ndrequ eja
Nder krah qi po t'i shtrîj. Me t'dashtë veç mundem,
O zêmerbardhë! Per tye gjithherë kjò zêmer,
Besen po t'ap, se plot dashtní do t' rrahin.
Qe t' hjekunit e mrâm tye t' kjoftë kushtue.
Mik zêmermath, po t' flet n' at zêmer Hyji.
Ndigjò, shpresò. Tash ké m'u njitë n'paq t'Hyjit,
E mikun n' qiellë kê per t' a gjetë.

PRISKU

(Tuj u skkputë preje mikut) Flutrova
Tu Prênku edhê nji herë. Me t' pshtue pr'inatit
Dishroj.
(Tuj marrë me shkue ndeshë n' Trajanin)
Ah ! mbrrîni, aj vet qe mbrrîni; Zota !
Deh! kjoftë ky t'ndeshun fatabardhë Ju t'Prênkut
T' rrebtin terrtim papsonie e gurit zêmren
Mikut coptonia. Nder kto shpirtna t' vlershem
Paqa t' mretnojnë n' e mram.

DUKA VII.

Trajani, Eustaki, Prisku

TRAJANI

A zgodhe.

EUSTAKI

Zgodha.

TRAJANI

Hiret e mija, o mnín?

EUSTAKI

Per n'kjoftɛ se hiret
Me i blé sot m'duhet veç pervarsɛ t'u bâ,
Hiret s'ti due.

TRAJANI

Po mnín qi m'vlon e hujin
Ti n'drojɛ s'e paske?

EUSTAKI

Fort mâ i rrebt se i yti
I qiells idhnimi mue m'shiron.

TRAJANI

Ah teper
Jé i guxueshem, Eustak! Jo mikut, Prênkut
Po i flet, shì Prênkut t'perdhunuem e t'idhun.

EUSTAKI

M'tregò kû t'feva!

TRAJANI

E prap me pvetɛ guxoke?

EUSTAKI

Prênk! Per ne kjoftɛ se tye me t' dashtɛ perherɛ
E t'pá-zhyeme me t'mbajtɛ besen n' rreziqe
E t'gjakut me t'j'a falɛ lumnís pagesen
Neper lufta t'pergjakshme â dhunɛ, Eustaki
T' perdhunoj. S'ish Eustaki kshtû ? S'kish kêndun
Kshtû pergjithmonɛ? N'krahnuer m'u strukte feja
E mshilun e vorrueme; jo, s'u fikte
Rajet, luftarit, mikut dashtenija.
Shka po flas? me nji flakɛ t'pushtueshme e shêjte
Vetɛ Feja i ndezi. E shpirtit pse ti orvate
Fén t' ême m'i' a grabitɛ ?

TRAJANI

Fén tânde? E mujte
Ti me t' permndérshme sendergjime e t' zeza
N' bé t' tinzueme m' u lidhɛ me Naxarena,
Me anmiq t'perjetshem t'mretenís. E diten
Qi betova me i shqymɛ, me ftyrɛ krejnare
M' e shqyptue n' praní t' ême ti guxove ?
Ti ngarkue me plot hire, ti prejɛ mejet
Tjeter qi s' prite veç t'lumnueshem fronin?
At ditɛ per lumní t' ânde e zgodha e turpin
E koren ti i pá-ęvarshem n' ftyrɛ m' a qite
Nji gnjyes, nji t'mrapshtɛ per t'parin prîs, thɛ
Tuj vrumulisɛ, n'a zgodhi sot Trajani. (Romɛ
Njashtu per faj e per trushkim qi bâne

Fajtuer, trushkyes ti m' bâne edhè mue gati.

EUSTAKI

Oh t' trent! nji gnjyes, nji i mrapshtɛ sot â i kri-
E kúr prejɛ syve do t' ju bín fatmrame (shtêni?!..
Kupja qi j' u verbon? Ah! mbrrini koha
Qi e verteta t' ushtojnɛ neper kto vise.
Prûjtní e praksueme â Feja e zezɛ qi keni,
Qi t' ndyeta zyre e plot me dhunɛ therorɛ
Mashtrimit i kushton. Nder t' prûjtat çeta
Qi t' çarkojnɛ pá-pushim, e nen kamɛ tua
Rrshaniten, doren per nji ndérɛ tuj t' shtrî;
E Fatosit t' nderuem plot resɛ i çohen
Kundra, mashtruesa ké me njehɛ me mija.
Por i krishtêni rrî besnik per atme,
Besnik per Prênkun, si per Mret t' Empirit:
E prunjimin n' perbuztɛ, gjygjit i shtrohet.
Pson edhè des e veç nuk din me gnjye.
Hajd, ligjirò: ç' farɛ fajit prejɛ nesh doli?
Ndoshta na paqen o lumnít e nalta
Turbullueme ndo'j herɛ? Kundra Trajanit
A pshtoj prejɛ gojet t' ndo'j Krishtênit fjala
Ndoshta e pá-matun? Persè n' paq s' n' a lêni?
Persè nder shtegje t' asajɛ zêmer t' mshilta
Mnija mizorɛ bân t' rândojnɛ e resa?
T' zez ju na thoni.... T' egjer, t' zez ju jeni,
Qi me t' pá-fajve prroje gjakut, zbrûni

Token gjithkund. Ah! do t' megojnε po dita
E mnís e kundra t'birve e kundra t' Hyjit
Shêjtnave, Roma do t' pshertîjn krejnare;
Ligjtε e gjakut t' i shtojnε, t'kersyeme t'mnder-
T'préme t'egrueme. Ah! koha qi do t'vije (shme
Qe pelhuren m'a shkjeu... Sye-çilε un t' Romes
Hyllin e ndritshem po vezhgoj t' u zbé.....
Rrpinε mizore po e mblon... qet pika gjakut...
Heu váj u terratis...

TRAJANI

(me shum idhnim) Prâjε i guxueshem!
Mirsíu t' ême prûjtnisht mjaft sot e lodhe!
Ti jé qi po m'gershet, i trent! Ah! doret
Po t' lshoj.

PRISKU

(E pret e me shum dashtni thotε)
O Prênk, Trajan i drejtε, t' idhnimit
Hovin ndale edhé'j herε; njat bé qi s'thehet
Mos e shqyptò njaq rrebt. U rrêjtε Eustaki
Fale; ah prá ti nji ditε e deshte.

TRAJANI

(me fuqí) E deshta
Po e deshta. E m' merrte vaji kúr kjè i tretun!
Porsì fmí t' u gazmue prap e shterngova
N' parzem. E t' lum me t' reja prep ngallnesa

Gjith t'rrethuem e dishrova. E ky i pa-évarshem
Erdh ligjen t' ême me shkalmitɛ. Ahmarrjen
Per dhunɛ m' a xori. E desht, e prá t' a ndryllin
Dashtnín m' nenkami: le t' i shkrepet mnija.

EUSTAKU (me shum dashtní)

O Prênk ! Ti me m' mizue.... Jo s' munde; zêmra
Kot me besue t' rropatet. Dashtnín t' ânde
Kúr e n' ç' farɛ vepret s' e dobita ? Besen
Me t'majtɛ trushkim a ndoshta ? T'rrebtat gnjesa
Faj me i mizue ? Me zgiedhɛ perpara deken
Se prûjtnín me pelqye ? Gjithmonɛ Eustaki,
S'jam vetɛ Eustaki me pikɛ gjakut gati
Lumnín e fronit me ta blé ? Jo, deken
Pá-rrugɛ me m'dhanɛ nuk munde; e ké me pá
Si i krishtêni lên kryet; por me m' mizue,
Me m' neperkamɛ, jo s'munde kurr.

TRAJANI

(Si n' vájɛ) Ah ! t'deshta.
Eustak e t'due. Me t'dhânun pshtim m'vlon zêmra.
Eustak, n' besim deh ! t' Zotave perkulu;
O shtîju se po kthen; ktheu nder ndérime.
Per, tye... per fmí... Deh! theju; nder krahɛ eja,
Â Prenku qi po t' lutɛ.

PRISKU

O mik i dashtun !

Sh' Eustaki

Oh gzim ! deh theju !

EUSTAKI

S' mundem.

PRISKU

(*i mjeruem*) Zot !

TRAJANI

(*me furí*) Orzí !..

Nuk munde e s'po ndigion? Deka, dhunija
T'shkrepen mbí tye t'permndershme. Oh ! farɛ
(djemnuese
E Naxarenit, çetɛ e mrapshtɛ, me rá
T' gjith keni, t'gjith: e pleq e djelm e baba
E fmí, per t' drejten qi m' terbon furí
Ahmarrje e létɛ. E idhnimit erdh qe dita.
Jo mâ, paq, jo perdlim. T' valojnɛ prejɛ gjakut
Détna e t'dikohen: me t' mallkueme kréna
Male kahɛ qilli pá-lipsí t' lartsohen;
Kush mos t'jesin nder ta, mos t' prâjnɛ çeliku
I pergjakun, per n' kjoftɛ se nji, nji i vetun
Jet nder kto t' zez.

DUKA VIII.

Agapiti e Teopisti

(*Gjani i prinɛ fmive qi i rrasen t' et.*)

Gjani, Agapiti, Teopisti e tjertɛ (*bertasin*)

O babɛ!

EUSTAKI

O bír, qindroni!.

(*ktû me shpejtim*)

TRAJANI (*prap me furí*)

Babɛ zêmer-gúr! Un me t' i falɛ kujtova
Nder krahɛ, ne parzem me t' i lshue s'ndigiove!
E mirɛ, me tye t' lanɛ jeten. Deken t' gjithve
Kryet n'mos ngermojshin Zotave perpara.
Ktù shpejt. (*fmive*) Mohonie te dy bashkɛ ktu
(Krishtin.

AGAPITI e TEOPISTI

Jo, Krishti â Zot e na po e adhrojmɛ.

EUSTAKI

(*me dashní fort t' madhe*) O fmí,
O fmí t' bekuem!

TRAJAN

O faret t'zezɛ diemnuese

T'gjith!.... Nji ndeshkim t'i vrasin. Gjan, po i lâ
N'dorɛ t'ânde kto t'praksuem. E t'gjithve deken!..
(Niset)

PRISKU

Ehu váj! ç'do t'bâj? Shka do t'mêndoj?.. T'orvatem
Per sprovɛ mâ t'mrâme. *(i vêhet mrapa Trajanit)*

DUKA IX.

GJANI

Oh gzim! Ah m' çmêndi ahmarrja!

EUSTAKI

Gati tek jena, o Gjan; une po t' fali
E mnín qi t' mrryen po t'a bekoj. O fmí,
I Gjanit qillen po n'a çilɛ çeliku,
Nji t' rrxueme e n'qiellɛ.

GJANI

Jo, vetun me dekɛ ké,
E t'Zotave nder kamɛ t' birt tu t' plandosen....

AGAPITI e *TEOPISTI*

Jo kurr!
(Teopisti thotɛ ket fjalɛ me trimní t' posaçme)

GJANI

(Me idhnim kapɛ Teopistin e hjek shishin)
Mâ i pari ti fmí i prûjtɛ majnoja
Zotave ballin.

TEOPISTI

Jo.

GJANI

(E ulɛ perdhuni) Permysu!

TEOPISTI

(Ulet nder gɛjuj me duer njitɛ) Hyjin
E babɔɛ adhroj.

GJANI (e thérɛ)

Na deken!

TEOPISTI

(Lshon brimɛ) Babɛ! *(Des)*

AGAPITI

(shikjon rrebt Gjanin e bjè permbí t'vl!án)

EUSTAKI

(Shikjon t'birin, mandej çon syete duert pɛrpietɛ
T'a fali
Tye Perendí! Ket lule t' parɛ pelqeje
E sodaku preje nesh me vrep le t' kryhet!

Valle

O lule e kândshme e Martirve
Ostje n' flutrim kah qilli,
T' falem, qi n' hov te rritunit

Kúr lén i jetes prilli
T' coptoj mizore dora
Si then potera lulen sá bulon.

Prej ahtit qi ká shekullí
I njomɛ aj shpirtɛ t' u dvue,
Ku rreze t' bardhɛ má i bukuri
Lshon hyllɛ tuj xhixhillue
Nder gzime, nder kunora
N' dashtní t'amshueme i dlirɛ, i lum galdon.

Nder tuba t' lume e bukura,
Rethue me dritɛ ethirit,
E lumia Nanɛ ká zêmeren
Plot knaqɛ per mujtje t' birit,
Shpirti i shkelxen si bora,
Qeshɛ e soditɛ e t' voglin n' gjí shterngon.

Por shpirtnat t' lum prejɛ s' Eperit
Tuj ngulun syet per dhé,
Nji gjamɛ po ndíen nder hekura;
Se n' t' mndérshmen luftɛ u pré
E fatit t' dashtun ora
E vllaut e birit e nji babsɛ qi pson.

Paq, o fatlum ! Má e trêmshmeja
Ju pret sot luftɛ e gjakut.
Lumnisht pá frigɛ do t' njiteni,
Kreshnikɛ, mbí ltérɛ t' sodakut:

N' lulishtɛ t' Empirit, dora
Qillore, e gema e lule e trup tash vnon.

HOVI I PÊST

— Tregu —

(Asht tuj ague)

DUKA I.

TRAJANI vetun

Ç' farɛ oret m' prûni ktû? Shk' âsht e pa-njoftun
Kjò tmérɛ qi â kahɛ m'zatetɛ? Nji t'mrapshtɛ gji-
Me dekɛ se meritoj.... e un po termegjem! (kova
Me t' egra t' bréme gjith po m' shkyhet zêmra!
T' permndérshme hije m' turbullojnɛ pushimet.
Nji zâ i ndryllun tinzisht, mizuer e t' zí
Vrret e m' paditɛ. Trushkim me bâ po m'duket...
Trushkim? Po kúr krejnár aj shqelm i rá
Perdlimit: kúr ahmarrjen rrebt m'a nziti
E m' shán kryenaltɛ mirsín.... T'desin.. E fajin
Vedit per dekɛ t'j'a lânɛ.... Po pse? Ç'farɛ fajit

Bâni? Perbuzi Zotat. Faj ky kênka?
Vetɛ shî mâ i pari a nuk i qeshi? Eprá
Froni m' tranditet, shqymet, n' kjoftɛ prejɛ fatit
Se orvatem t'rrebt m'e pshtue. Vikamɛ t'furíshme
Ndjeva e zâ gjakut e kercnime. Grîhet
Ky popull i terbuem; shtjè pishat Gjani.
Nji fatos, nji i pá-faj me lânɛ sot jeten?
Mikun sodak m'e true? Pshtimin Eustakit
Un me i dhânɛ mos me mujtɛ? Oh zgiedhɛ çelikut!
Oh fat i rrebt! Oh popull, valɛ prujtnijet!

DUKA II.

Prisku e *Trajani*

(*Hîn i pá-vrojtun n' fund t' dukes e kundron i trumpasun vêndin e dekes*)

PRISKU

(*Pá u kujtue se âsht Trajani*)
Âsht ky i gjakut prá vêndi? Sot ktû t' vlertit
Po i rrokullohet kryet? Oh t' zez! O i dashtun
Eustak i fórt, e hovin t' rrebt e t' mndérshem
M' e ndalɛ nuk mundem?

TRAJANI

Prisk....

PRISKU

O Mret, ktû mbrrîne?
Mret! Oh gazmênd!... prejɛ nji shpereset t'ambel
Zêmra po m' rreh.... m' e pshtue ti don

TRAJANI

Po due.

PRISKU

Trajan i drejtɛ! T' pushtueshmit zâ deh! theju
Qi â n' parzem kahɛ t'kumbon. Me gjak fatosit
Doren mos e peqat. Dekɛ e permndérshme
Shmijet t' amshueme Romes e Trajanit
Kjo kish me i kênɛ. Kush e betoj prunjimit
Perbindsh kobtár â po. Gjak virgjinijet
Duert i kullojnɛ edhè: selín e fronin
Me trushkim shkoj t'permndérshem tuj t'permle-
E ti durove? Edhè e duron? E t' ferrit (tun.
Furíve s'j'a kushtove ti t' praksuemin
Qi shkon nen hije t'fronit tând trushkimet
I terbuem tuj shumue?.... Dhimen jetike,
Ah jo, Trajan, mos e mohò! Per t'prûjtin,
Per gjaksorin i rrebt diftou e i tmérshem,
I butɛ per t' vlertin qi u mashtrue, qi deshte
E e don gjithnji.

TRAJANI

Po, e due; me lot jam oren

Qi e pret tuj kjá.

PRISKU

Trajan kreshnik e i dashtun!
Pshtoje, liroje.... munde, pse t' perdlimit
Fjalen nuk e shqypton?... O Prênk, deh pshtoje!

TRAJANI

E pse prá s' thehet? E pse aj vetë çelikun
E deks nder duer m'a nep? Per nji fjalë t' vetme
I smiruem kish per t' kênë e i lum. Ta flasin!

PRISKU

Fatmram mashtrimi po e verbon, kujtohem:
Por i prûjtë e pervarsë e i mrapshtë ne çuhet
Nojmes ate m' u thye:... Ti, Mret, ket kmêje
T' madhe e fisnike a s'e kundron e t'kândshme?

TRAJANI

Por un trenís e trillit tí qetimin
Paqen e fronin e kanuenet shêjte
Sodak me i falë, ah! teper âsht.

PRISKU

Shka ndjeva!
Mêndoje kohen e lumnís, mêndoje.
A ndoshta gjaku i gjytetnorve e krénat
Qi t'sá Litorve nen çelik u rrxuene

T' a cirkluene kunoren? Shî njat zêmer
T' butɛ e mírsín e Prênkut t'vet t'gjith Roma
N'ngazullim brohoriti e n' pikɛ t' gazmêndit.
E harés kahɛ Trajani ushtoj kelthima,
Tu i drejti e i buti perenduer! Ah! shpata
Â fisnike e romakut, kúr anmikun
Nder fushata e copton, per brî jo t' voglin:
I rrebt gjithherɛ nder lufta e n' paq i âmbel
O Prênk, vrenimet deh! ti çarti gjakut.
Birve tú fali paq e t' atí parzêm
Nder shtigje t' mshehta, t' hekurit, jo, mâjen
Mos e nghul me ndershkime. E madhe paqa
N' zêmer at here do t' mretnojnɛ e froni
Themel do t' ngulin.

TRAJANI

E s'i din sá t' popullit
Vikamɛ t' furíshme e vrumullime t' ndryllta
E t'kercnuem e menî? S' din, rruzullimi
Sá grîn e mrryhet me terrtime t' mndérshme
Kundra farsɛ t' naxarenit? È n' trenî
Me kênɛ se s' lot e pa-ndeshkim e t' dashtun
Per nget Eustakin po vêndoj, vetɛ ndoshta
Kishe me metɛ... Â kot: t' thehet o deken.

(Merr m'u nisɛ)

PRISKU

Prit edhè 'j herɛ...

TRAJANI

Ti punen n' dorɛ e ké;
Perkule at zêmer gúr. Edhè pak t' imta
Sprov' e skâjueme, e mrâmja sprovɛ ká metun
(Niset)

PRISKU

Prênk ...

DUKA III.

PRISKU vetun

Iku ... Shka do t' bâj ? Si do t' rropatem ?
Â shpresa kot: Eustaki s' lot e s' thehet...
O ligjɛ t'dhunueshme gjakut!.. Oh perbindsha!..
Oh shkerbalta t' amshueme! O Romɛ e eger!...
Déju me gjak !... S' â gjaku i t' birve tú ?...
T' prûjtɛ ! E per Zota ju kujdesɛ po keni !...
Ju t' drejten mní mburoni !... E prûjtɛ ligshtija
Â qi t' egjer ju bân. Nji vrrimɛ polemit,
Qi ndron si gjethi e n' gjak e kolomêndun,
Mjafton me ju shtravite.
(Rrì nji grimɛ tuj mêndue)
E mirɛ ket popull
Me dindɛ po ngas. A ndoshta s' ká mâ Roma

Trima romakë ? A shpêza janë ? I dashtun
Eustaki kjé prejë t' gjithve. Ardhe per ardhe
E fórcë per fórcë, po ngas. Kohë s' âsht....
(Tuj marr m' u nisë, ndîhet prejë s' largut
nji zhumhúr i ndryllun. Prisku ndalet e
vên veshin) Shka ndîhet ?
(Zhurma shtohet e ndîhen çiltas brimë)

POPULLI

Deken t' mrapshtit !

PRISKU

Njimênd? Oh qiellë! Oh Zota!
Qe; aj vetë nder prânga. Shtrazetár t'pá shpirta
Ktû po e perciellin.

POPULLI

Dekë Eustakut, deken !

PRISKU

Oh ! shpêza ! Oh bisha !.. Qe po vjen... Ah! eja
T' marr ngrykë. E shpirtin nder duer t'mija nepe.

DUKA IV.

Eustaku, Gjani e *tjerta*

(Eustaku nder prânga, hîn rrethue prejs shtrazetarve)

PRISKU

(Lshohet nder krahs t' Eustakut)

I mjeri Eustak !

EUSTAKI

O Prisk ! Ti jé tuj kjá ?

PRISKU

Po: prejs marazit jam tuj kjá, prejs dhimet....
Oh ditz e tmérshme ! O mik !...

GJANI

Kaq ti guxoke ?
Fol: e ç' farz gjygjet tye t' a dha pushtedin
Rrugen me pré, prejs gojet fjalz t'guxueshme...

PRISKU

Per gjak shkrumohe i mrapshtz. Prá i ferrit gazi
Kish me tu ngrî n'at buzs gjithhers me shmije....
Un n' êmen t' Prênkut.....

GJANI

Rrênz.

PRISKU

Lajmtár pajtimit
Jam vetɛ, Eustak. Aj zêmer-gúr le t' qeshin.
Gjallit e t' Prênkut paqen sot pelqeje.

EUSTAKI

Me ç' farɛ shartit?

PRISKU

Ti e din.

EUSTAKI

O Prisk, mjeft mâ!
Paqes qillore me shum gzim j' a rrîna.
Sot n' dorɛ e kam kunoren. Don qi mrapa
T' kthehem e ket kunorɛ tuj shkelɛ t' a shqymi
Jo, Prisk. Ndigiò: per dashtní t' fortɛ e t' eper
Proven qi m' nep po e njof. Fol: Agapiti
Kû gjindet Agapiti? Pse kahɛ deka
Kahɛ ngallnesa t'dy bashkɛ s'n'a lânɛ? Trushkyesa
Fajtorɛ nuk jemi bashkɛ? Shkò, Prisk, rropatu,
Fol. Agapitin ktû t' ma bín! Teopisti
Â n'qiellɛ tuj m'pritɛ; ah! bashkɛ edhè ky tjetri
N' qiellɛ t' fluturojnɛ.

(*Prisku pá gjegjɛ niset*)

GJANI

(*Ndalet pak mandej thotε me vedi*)

Po: bashkarisht t' lânε jeten
E shpejt. Ahmarrjes kundershtim i rí
Ndoshta mundet me i lé (*Shtraztarve*) Ktú, ju
(*Niset*) (ndaloniu.

DUKA V.

EUSTAKI

Shka ndolli! Ç' farε vaneset?... Mret Perdlimit!
Deken shpejtoma: e n' paq qillore shpirtin
Ma merr e n' gzim ... Por birin t' êm, ah birin!
Bân t' a shterngoj edhè nji herε n' ket zêmer;
E n' qiellε t' na njesin pá vanue çelıku ...

(*Siéll syet me dishir rath e rath e i thotε shtrazetarve*)

A i rreh kujε zêmra nder kto vise e dhimshme
Nji t' mjerit luten me 'j a kryε?...

NJI USHTAR

Po, gjindet
Ktu miku Eustak, persè mizorε nuk ká.

EUSTAKI

Deri prejε gurve bân, o Zot, qi Abramit

T' i lêjnɛ nji fmí. M' tregó ne díshɛ farɛ punet:
E kû âsht êm bír?

USHTARI

Nder prânga.

EUSTAKI

N' besɛ me Krishtin?

USHTARI

Po.

EUSTAKI

Me dekɛ a dishron?

USHTARI

Me tye lypɛ deken.

EUSTAKI

Po m'a thuej edhè'j fjalɛ: Faustin ç'e bâne,
Kû e çuen besnikun Faust?

USHTARI

Mytɛ e trushí
Nen sye kjè t' Agapitit.

EUSTAKI

N' besɛ me Krishtin?

USHTARI

Po: " Zotat t' gjith nenkami „ briti e rá.

EUSTAKI

Oh gzim! Kerkush s' mungon. — O Perendî,
T' falem. Tye shpirtɛ qi plot mishrír prejɛ zêmret
Ktí prind mullânin e pervnértɛ j'a hoqe,
T'a reshtɛ i Nalti per ket dhimɛ shperblimin!

DUKA VI.

Nji i pânjoftun e *Eustaki*

(*Hîn* e *shikjon gjithkahɛ me droje*)

I PA-NJOFTUNI

Eustak.... un proven e dashtnís mâ t' âmbel
Tinzisht t' a prûna....

EUSTAKI

O zêmerbardhɛ, avitu:
Kush jé? Prejɛ ktyne mos u tut; avitu.

I PA-NJOFTUNI

Nji martirit perpara un po i permysem.

EUSTAKI

Çou, shka po bân? Shka prûne? Fol.

I PA-NJOFTUNI

Ushqimin

E t'fórtve.

(Eustaku me dishír t' math e me lot gzimit per faqe bjé nder gɛjûj)

EUSTAKI

I nalti Zot! Oh gzim! O e madhe
Lumní trathmênde. Ah, teper âsht!..

I PA-NJOFTUNI

(Xjerrɛ nji téshɛ e ja nep Eustakit)

Tash merre:
Ngushllim, dobí mandej ti ké me gjetun.
Me Hyjiu t'laça. E nalt tash kem m'u pá. *(niset)*

DUKA VII.

EUSTAKI vetun

Gazmênd! Oh plot me çmim visár shêjtnijet!
Sá n' parzem plot haré po ndîj tutundzen.
Ah, pêng dashtnijet! n'ket krahnuer shertova
Me t'marrɛe me t'shterngue! Nder prânga t'vra-
Jam o nder vise qi pershînɛ Empiri? (shta
Kaq t'madhe valen nuk e shtrîn gazmêndi
Ne zêmer t' robit qi ngallmon mbí dhé.
Pushò n' ket shpirtɛ, Ushqim i shíshem. Zêmra,
Po, zêmra m' trakullon permbí ket parzem....
Kahɛ Hyji e madhe â tuj m' manitɛ nji rreze...
Haré qillore â kahɛ m' zatetɛ. Ah! qiella

M' u çil ! O grue ku jé ? M' del... Per tye ndoshta
I dêjɛ s' jam une ? E prá t' pergjakshmet gjurma
T' i ndieka qi lae shêjte. Me lânɛ jeten
M' ngrehne edhè mue. Teopist! O Ejɛll i bukur !
Pse babs ti nuk po i qeshɛ ? Qe....
(shkundet e bjè n' fije) Vetɛ i mjeri!
U manita — Oh trathtim i rrêjshem! Deken
Deshtne me m'dhânɛ. Ah, ktû m'e lshue kam vedin,
E koha edhè nuk mbrrîni! Ehu vetɛ i mjeri!
Por.... Zot, me mue ti jé; ngushllim ti shpirtit
Epi per t' mramen herɛ. Qe zêmra â çilun,
Ushqim qilluer... *(ndihet zhurmɛ)*

USHTARI

Yt bír.

AGAPITI

(Permrênda dukes) O babɛ i dashtun!

DUKA III.

Gjani e *Eustaki*

GJANI

Nen sye t' j' atit le t' desin !

(Nji zâ mrênda dukes)

Adhrò Zotat

O t' maroj jeta,

EUSTAKI

(*Me zá t' naltɛ*) O bír flutrò kahɛ qiella !

AGAPITI (*sikur sypri*)

Un Zotat i perbuzi, adhroj veç Krishtin !

(*Nji zá sikur sypri*)

Na prá deken.

AGAPITI

(*sikur sypri*) O babɛ... N'qíell kam me t'pritun !
Marova. (*Des*)

EUSTAKI

(*Me hov t' dashtnís qi ká lshohet kahɛ i biri*:
Gjani e ndalon)

GJANI

Ndalu i mrapsht! T' shkoj n' vênd dishiri.
Me dekɛ! Me dekɛ tash nisu. E fara t' shuhet
Djemnuese e e zezɛ. Ktu shpejt. (*shtraztarve*)
E naltɛ ahmarrja
T' kryhet njitash.

EUSTAKI

(*Me haré*) Oh, kohɛ qi fort dishrova!
O fat! o babɛ. Po vî mâ i mrâmi. Shpirtin
M' a merr, (*xjerrɛ teshen e msheht*) Ushqim i
(t' fórtve e n' mue deh sbritu !

Lumní tye t' kjoftɛ, o Perendí! Le t' vetena.
(*Nisen shtrazetartɛ me Eustakin. Heshtɛ gjithshka nji grîmɛ herɛ. Ndîhet larg nji zâ i i ndryllun*)

GJANI

Po shka ndolli?

(*Zâni i Priskut prejɛ s' largut*)

Ndaloniu

GJANI

Â von, i zí!

(*Avitet tu vêndi i dekes e bertet*)

Hajd mâ... shka po vandoni? Bini t'mrapshtit: Me 'j t' ráme rrxonie.

DUKA IX.

Prisku e *Gjani*

(*Fillon me folɛ perpara se me hî, e tuj pershkue me vetim duken, para se t' marojnɛ mbrrînɛ tu vêndi i deks.*)

PRISKU

Eustak..... O Perendí!..
Ndaloni... Prênku.... Â von... o mik i dashtun!

Me t' pshtue nuk mujta?.. Oh dhimɛ!.. Shikji-
O me t'perqafɛ..... (min vetun,

DUKA X.

GJANI vetun

N' e mrâm u rrokullove
O krye i praksuem! *(Kahɛ rri me shijue kɛt haré ferrit qi ká, e vret mnija e Tenzot, e fillon me vikatɛ e me bertitɛ tuj fshâ e tuj u perdredhɛ)*
Ahi! shk'â qi n' trup m' zateti
Nji shpirtɛ i mshehtɛ? Ç'furí m'ternitɛ e tmérshme
N' krahnuer tuj m'vrumulisɛ. Heu trêmɛ e tmèrel
Mal prejɛ metash lartsohet! Gjâmɛ lshon deti
Prejɛ gjakut tuj gergllue. Heu váj! nder gjire
Po m' gorromisɛ. Po m' a cirklon qe ftyren.
Pika gjakut m' kullojnɛ. Kush m'pshton! I mjeri!
Kush ndimɛ po m'nep? O qiellɛ! Ahi, shkrepi rrfeja;
Prejɛ qiellet rrfeja!.. O Krisht! Ahmarrja e yte.
(Shkrepɛ rrfeja e e mytɛ)

DUKA XI.

Prisku tuj kthye

PRISKU

T'mrâmin shikjim m' a suell e syet ja mbylla...

Oh, sá n' gazmênd at shpirtɛ e dha t' madhnue-
(*i shkojnɛ syet tu Gjani*) (shem!..
Shka shof? O Krisht! O Zot e Shêjt e i tmérshem!
Permysem me t' adhrue. I Krishtênɛ jam une.
Zot i pushtueshem! Ti fitove! Roma
E zezɛ e mrapshtɛ qe trandet, â tuj rá.
Sundim ká Krishti, mretnon vetuń Krishti!

Valle

Fituet o t' vlert! Lumní
Nder t' motit t' hapta gjire
Njasajɛ qi s' des dobí
Qilli ju kndoftɛ e dheu.

Krejnari me dermore
Trupin e brishtɛ shkallmiti,
Por nalt n' mretní qillore
Shpirti i pá-lodhun leu.

N' furí qi nuk qetohet
T' u qeshɛ, t' u knaqɛ e trenta
Çetɛ e pagâjve egrohet,
E shán kê pat ngallnim.

E shkurtɛ por âsht dhunija;
Persè t' mizorve tuben
Rrezet qi 'u derdhɛ lumnija
Kan per t' a mlue n' amshim.

Qe e mrapshtë po trandet Roma
E rruzullit t' manitun,
N' bûca prejë gjakut t' njoma
Ndritë Krygja qi n' a xeu.

Fituet, o t' vlert ! Lumní
Nder t' motit t' hapta gjire
Njasajë qi s' des dobí
Qilli ju kndoftë e dheu.

BKSH

BKSH

Veshtrimi i disá fjalve mâ t' zórshme

ahmarrje - t' marrunit e gjakut e t' uhás, ital. *vendetta.*
aht - t' hjekun, fhâmε, ital. *sospiro, sofferenza.*
argtue (me) - me qetue, ital. *tranquillare.*
aradhe - çete, ital. *schiera.*
bigoní - shpife, ital. *calunnia.*
bindue (me) - me i bâ temená, ital. *riverire, ve-*
bredhε (me) - me luitε, ital. *scherzare. (nerare.*
brue - kerkues, ital. *vagabondo, errante.*
burrojε - balcue, ital. *burrone.*
dermue (m' u) - m' u ulε, ital. *discendere.*
dermore - hov, ital. *impeto.*
dindε (me) - me çue peshε, ital. *sollevare.*
divε (m' u) - me ndiehε.
dobitε (me) - me fitue, me mujtε, ital. *vincere.*
dvue (me) - me perzanε, ital. *scacciare.*
ferfelitε (me) - me shndritε, ital. *risplendere.*
ferglue (me) - m' u dridhε, ital. *tremare.*
fetgue (me) - me mundue, ital. *travagliare.*
galdim - gzim i math, ital. *gaudio.*
gadzhitε (me) - me shpotitε, ital. *beffeggiare, motteggiare.*
gashnue (me) - me kjá, ital. *piangere.*

gershitɛ (me) - me nzitɛ, ital. *incitare.*
gezatɛ (me) - me gergá, ital. *aizzare, provocare.*
gnjye (me) - me trathtue, ital. *ingannare.*
gethletìm - lavd per s'teprit, ital. *lusinga, adulazione.*
gorromisɛ (me) - me pshtjellɛ, ital. *travolgere.*
haré - shênd, ital. *gioia.*
hepe - shpellɛ, ital. *antro, spelonca.*
karmue (me) - me perzane, ital. *scacciare.*
kelthimɛ - brohorí, ital. *acclamazione.*
kersye (me) - me bâ kerdí, ital. *far strage.*
lagje - vênde, ital. *contrade, regioni.*
lartsue (me) - me neltue, ital. *elevare.*
lipsí - dhimɛ, ital. *compassione.*
loaditɛ (m'u) - m'u lkundɛ, ital. *agitarsi.*
manitɛ (m'u) - m'u habitɛ, ital. *incantarsi, andar in estasi.*
melksue (m'u) - m'u ngatrrue, ital. *attortigliarsi.*
mergue (me) - me largue, ital. *allontanare.*
mizue (me) - me pasɛ mní, ital. *odiare.*
mllef - garaz, ital. *astio, rancore.*
mrye (m'u) - m'u grî permrênda.
ngallnìm - çelêng, lumní, ital. *trionfo.*
ngashrim - píkllim, ital. *afflizione, tormento.*
ngazullim - gazmênd, ital. *giubilo, gaudio.*
ngallmue (me) - me shtegtue, it. *pellegrinare.*
ngermue (me) - me ulɛ, ital. *inclinare.*

noer - mêndim, ital. *pensiero.*
nɔjmɛ - diftim, ital. *cenno.*
nymnym - garaz, ital. *livore.*
papsue (me) - me qetue, ital. *calmare.*
perbindsh - mahlukat, ital. *mostro.*
permletɛ (me) - me peqatɛ, ital. *macchiare.*
pervarsɛ - félshues, ital. *apostata, spergiuro.*
prunjim - prujtní, ital. *abbassamento, viltà.*
pruteke - shkop, ital. *scettro.*
polem - popull.
pshertî (me) - me vrumulisɛ, ital. *fremere.*
sbritɛ (m' u) - me sdrypɛ, ital. *discendere.*
sodak - kurban, ital. *sacrifizio.*
strokull - shpellɛ, ital. *tana, antro.*
shkerbâe - perbindsh, ital. *mostro.*
shkerbaltɛ - shmije, ital. *obbrobrio.*
shllim - kujtim, ital. *idea.*
shirue (me) - me frigue.
shmije - shkerbaltɛ, ital. *obbrobrio.*
shtraztár - rojtár, ital. *guardia.*
shtravitɛ (m'u) - me u dridhɛ, ital. *rabbrividire.*
terrtim - idhnim, ital. *sdegno, coruccio.*
termegjɛ (m'u) - m'u trumpasɛ, ital. *rabbrividire, infuriare.*
ternitɛ (me) - me shkundɛ, me dridhe, ital. *scuotere, tremare.*

trandítɛ (me) - m'u tundɛ, m'u trand, it. *crollare,*
trení - marrí, ital. *pazzia, stoltezza. (vacillare.*
trushî (me) - me coptue, ital. *sbranare, far in pezzi.*
trushkìm - faj i math, sakrilegjɛ, ital. *delitto, sacrilegio.*
trusɛ (me) - me shkelɛ, ital. *calpestare.*
true (me) - me fale, ital. *offrire.*
tutundzɛ - t' rrahunit e zêmres, ital. *palpito.*
vezullue (me) - me shndritɛ, ital. *luccicare.*
vrenue (me) - me caktue, ital. *determinare.*
vrumulisɛ (me) - me pshertî, ital. *fremere.*

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH